

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

DE VOLTALLIGE ZITTINGEN IN HET HOF VAN CASSATIE

Rede uitgesproken door de Heer RAOUL HAYOIT DE TERMICOURT, Prokureur-Generaal bij het Hof van Cassatie, op de plechtige openingszitting van het Hof op 1 september 1967.

Het Hof van cassatie werd ingesteld om erover te waken dat de hoven en rechtbanken de wet eerbiedigen, en om zodoende de eenheid in de uitlegging ervan te verzekeren. Deze opdracht zou het Hof niet vervullen, maar tegenspreken, indien zijn eigen jurisprudentie onzeker of onvast was. Terecht heeft men geschreven dat, wil het opperste hof in de rechtspraak eenheid doen heersen, het in de eerste plaats zelf deze eenheid moet betrachten ⁽¹⁾.

Vastheid, stabiliteit, mag evenwel niet veward worden met verstarring. Wanneer een wet zeer oud is, en de wetgever zijn wil niet heeft geuit in zulke bewoordingen dat de rechter elke soepelmaking van de wettekst, elke inperking of verruiming van de draagwijdte ervan ontzegd is, dan kan het gebeuren dat de evolutie der zeden, de maatschappelijke, ja zelfs de technische vooruitgang een andere uitlegging rechtvaardigen, zoal niet gebieden, dan die welke voorheen aangenomen werd ⁽²⁾.

Procureur-generaal Paul Leclercq, hoewel hij met klem verklaarde dat het Hof zijn jurisprudentie niet wijzigde, indien deze de gerechtelijke vrede had tot stand gebracht ⁽³⁾, erkende : « Het leven zelf, de evolutie van de gedachten of de veranderingen in de dingen kunnen het wenselijk maken, dat toestanden die, naar de nieuwe sociale opvattingen, al te strak zijn, herzien worden, ofwel dat de draagwijdte gepreciseerd wordt van bepaalde regelen die moeten worden toegepast op feitelijke situaties welke bij de eerste uitlegging van die regels niet bestonden » ⁽⁴⁾. Dit te weigeren zou immers de sclerose van het recht tot gevolg hebben ⁽⁵⁾, vermits achterwege zou blijven iedere verjonging van de oude wet, door een uitlegging die met de voortschrijdende denkbeelden en de evolutie van het maatschappelijk leven strookt. De rechter, zelfs in aanleg van cassatie, is niet de dienaar van een juridische esthetiek. De ervaring van het leven en de mensen moet dus de rechtspraak bevruchten ; eerst hierdoor erlangt zij een scheppende werking.

Aldus is de stabiliteit van de rechtspraak, in tegenstelling tot de immobiliteit, de eenheid in de wetsuitlegging in een bepaalde maatschappelijke toestand.

Over deze stabiliteit wens ik het Hof een korte wijl te onderhouden. Het mag wel gezegd worden dat dit college aanhoudend op de vastheid van zijn rechtspraak heeft gewaakt ; dit wordt bewaarheid door de beroering die in de kringen van het gerecht en in de publieke opinie werd teweeggebracht door de zeldzame arresten waarin deze waakzaamheid was verslapt ⁽⁶⁾. De omstandigheid dat de arresten van het Hof gewezen werden door zeven rechters, en de bijstand van de magistraten van het openbaar ministerie, die in beide kamers zitting nemen, hebben er zeker merkkelijk toe bijgedragen dat discordante beslissingen voorkomen werden.

Maar toen, met het oog op een vaste en afzonderlijke samenstelling, in iedere kamer, van een Nederlands- en een Franstalige afdeling, het getal van de rechters die aan een arrest moeten deelnemen tot vijf werd verlaagd ⁽⁷⁾, was de vrees gewettigd dat de overeenstemming tussen de jurisprudentie van de twee afdelingen van een kamer in het gedrang zou komen. Om dit gevaar te verhelpen deed de minister van justitie, Burggraaf du Bus de Warnaffe, in overleg met procureur-generaal Léon Cornil, het voorstel — dat door de wetgevende kamers werd aangenomen — de nieuwe wet aan te vullen door de instelling van « voltallige terechtzittingen ». Naar luid van artikel 134, lid 2, van de wet op de rechterlijke inrichting, gewijzigd door de wet van 25 februari 1954, « Wanneer de eerste-voorzitter, na het advies van de raadsheer die moet instaan voor het verslag en van de procureur-generaal te hebben ingewonnen, van oordeel is dat een zaak in voltallige terechtzitting moet worden behandeld, komt de kamer samen met het vaste getal van negen raadsheren, de voorzitter er in begrepen, en verleent aldus haar arrest ».

De door de minister verstrekte en door de wetgevende kamers goedgekeurde verantwoording van deze voltallige zittingen is precies, dat elke kamer van het Hof zal worden verdeeld in twee colleges ieder van vijf leden, het ene Nederlands-, het andere Franstalig, en dat door de voltallige zittingen het gevaar van tegenspraak tussen colleges die in het Nederlands, en colleges die in het

Frans wijzen zou voorkomen worden ⁽⁸⁾.

De instelling van voltallige zittingen geschiedde naar het voorbeeld van de Franse wet van 23 juli 1947, die trouwens in de loop van de parlementaire voorbereiding aangehaald werd ⁽⁹⁾. Het begrip « assemblée plénière », in de zin van deze wet ⁽¹⁰⁾, verschilt nochtans van het begrip « voltallige terechtzitting » in de zin van de Belgische wet van 25 februari 1954.

De Franse wet immers verving de burgerlijke kamer en de « chambre des requêtes » van het Hof van cassatie door drie burgerlijke kamers ⁽¹¹⁾, en de « assemblée plénière » werd ingesteld om een discordantie in de rechtspraak van die kamers te vermijden ⁽¹²⁾; deze vergadering wordt dan ook « Assemblée plénière civile » geheten, terwijl er geen voltallige vergadering van de strafkamer, onderscheiden van een gewone zitting van deze kamer, zijn kan, daar de strafkamer een enig college vormt en alle daartoe behorende leden deel kunnen nemen aan het onderzoek en de berechting van elke zaak die haar wordt voorgelegd.

Echter, wanneer de burgerlijke kamers van een zaak in voltallige vergadering kennis moeten nemen, kan er beslist worden, indien de te beslechten rechtsvraag ook de strafkamer aanbelangt ⁽¹³⁾, dat zij samen met leden van deze kamer zitting zullen houden. Daardoor worden inzonderheid bedoeld vragen betreffende de burgerrechtelijke aansprakelijkheid of de sociale zekerheid, die mogelijk ook door de strafkamer dienen opgelost te worden ⁽¹⁴⁾.

Op te merken valt dat, wanneer de voltallige vergadering aldus verruimd wordt, het onderscheid tussen deze vergadering en de verenigde kamers vervaagt ⁽¹⁵⁾, wat, zoals een commentator van de wet schrijft, tot een lastige toestand kan leiden ⁽¹⁶⁾.

De Belgische wet van 25 februari 1954 is van de Franse wetgeving ook afgeweken ten aanzien van de bevoegdheid van de eerste voorzitter van het Hof.

De beslissing, een zaak voor te leggen aan een voltallig zitting houdende kamer van het Hof, berust bij de eerste voorzitter, en alleen bij hem. Zeker kan hij het bevelschrift daartoe pas nemen na het advies van de raadsheer-verslaggever en dat van de procureur-generaal te hebben ingewonnen; maar deze adviezen binden hem niet.

Daarentegen kan, naar luid van de Franse wet van 23 juli 1947, de eerste voorzitter een bevelschrift tot verwijzing van een zaak naar de burgerlijke voltallige vergadering alleen wijzen « op het voorstel van de kamer-voorzitter » en op het advies van de raadsheer-verslaggever en van de advocaat-generaal; hij vermag het voorstel van de kamervoorzitter te verwerpen, maar niet de verwijzing ambtshalve te gelasten ⁽¹⁷⁾. Laten wij hieraan toevoegen, dat de verwijzing van rechtswege moet geschieden indien de procureur-generaal ze schriftelijk vordert; dank zij deze regeling, kan de Minister van justitie een bepaalde zaak, door toedoen van de procureur-generaal, aan de voltallige vergadering ter berechting voorleggen ⁽¹⁸⁾. Interessant is het vast te stellen, dat een Franse wet, die op 1 januari 1968 in werking zal treden, net als de Belgische wet, de eerste voorzitter ertoe machtigt de verwijzing ambtshalve te bevelen ⁽¹⁹⁾.

In geen enkele bepaling duidt onze wet op de rechterlijke organisatie, gewijzigd door de wet van 25 februari 1954, de gronden aan, die de eerste voorzitter ertoe kunnen leiden te beslissen dat een zaak in voltallige zitting van de bevoegde kamer zal worden onderzocht en berecht. In de Kamer van volksvertegenwoordigers had de heer Pierson een amendement ingediend tot aanvulling van artikel 4 van de wet van 25 februari 1954, hetwelk bepaalde dat de eerste voorzitter van de

hem toegekende bevoegdheid alleen gebruik zou maken « wanneer de zaak een belangrijke beginselkwestie doet rijzen of dreigt uit te lopen op een strijdigheid van vonnis » ⁽²⁰⁾.

Het amendement werd door de minister van justitie bestreden en door de Kamer van volksvertegenwoordigers verworpen ⁽²¹⁾, in de eerste plaats, omdat het bezwaren opleverde in een tekst alle gronden te vermelden waarop de beslissing van de eerste voorzitter kan rusten ⁽²²⁾; vervolgens, omdat een met redenen omkleed bevelschrift van de eerste voorzitter nu eens een beslissing die voortvloeit op de aan de zaak te geven oplossing zou uitmaken, dan weer zich kan voordoen als een uiting van de wens dat het Hof van zijn vroegere jurisprudentie zou afwijken. Hieraan mag toegevoegd worden, dat het niet mogelijk is het onderscheid te bepalen tussen een belangrijke beginselkwestie en een beginselkwestie die zulk karakter niet vertoont.

Zeker zal de beweegreden van de eerste voorzitter meestal zijn een tegenspraak tussen de beslissingen van de twee afdelingen van de kamer te voorkomen.

Maar andere overwegingen zullen de verwijzing van een zaak naar de voltallige zitting wettigen. Aldus kan de eerste voorzitter, na inwinning van het advies van de met het verslag belaste raadsheer en van het openbaar ministerie, van oordeel zijn dat de jurisprudentie van het Hof nopens de door de voorziening opgeworpen vraag opnieuw behoort te worden onderzocht, hetzij wegens de sociale evolutie of wegens de evolutie van de wetgeving zelf ⁽²³⁾, hetzij omdat deze jurisprudentie de gerechtelijke vrede niet heeft tot stand gebracht ⁽²⁴⁾ of in de rechtsleer ernstige controverses doet rijzen ⁽²⁵⁾, hetzij nog omdat zij niet zo samenhangend is als gewenst ⁽²⁶⁾ of, althans, nauwkeurig zou moeten worden vastgesteld ⁽²⁷⁾. De eerste voorzitter, tenslotte, zal soms laten gelden dat, daar de uitlegging van een nieuwe wet of een nieuwe reglementering tot divergerende beslissingen van de rechters in feitelijke aanleg aanleiding geeft, het maatschappelijk belang gebiedt dat de rechtspraak van het Hof betreffende de uitlegging van die wet of dat reglement onverwijld vastgelegd wordt ⁽²⁸⁾ en dat, met dit doel, het arrest dient te worden gewezen door een groter aantal rechters dan datgene waardoor een afdeling van de kamer gevormd wordt; anders zou het kunnen gebeuren dat, nu in bepaalde materies de wetten en reglementen met een verbazende spoed worden opgeheven of gewijzigd, de juiste uitlegging van zulke bepalingen eerst vast zou komen te staan na de dag waarop zij opgehouden hebben van kracht te zijn ⁽²⁹⁾.

De partijen zouden trouwens allerminst erover te klagen hebben, dat de eerste voorzitter de hem verleende bevoegdheid heeft uitgeoefend, vermits deze uitoefening te hunnen opzichte geen ander gevolg heeft dan hun, door de verhoging van het aantal rechters, een bijkomende waarborg van stipte rechtsbedeling te geven.

De wet bepaalt niet nader de staat der rechtspleging waarna de eerste voorzitter geen bevoegdheid meer heeft om te beslissen dat een zaak in voltallige zitting zal behandeld worden. Daar nochtans de eerste voorzitter het bevelschrift daartoe wijst na het advies van de « raadsheer die moet instaan voor het verslag » ⁽³⁰⁾ te hebben ingewonnen, dient hieruit afgeleid te worden dat het bevelschrift zeker niet meer mag gewezen worden wanneer de kamer het onderzoek van de zaak heeft aangevangen.

Artikel 6, lid 3, van de dienstregeling van het Hof van cassatie ⁽³¹⁾ luidt: « De zaken, welke op het advies van de verslaggever en van het openbaar ministerie in voltallige terechtzitting dienen te worden behandeld, worden pas na de beslissing van de eerste voorzitter dienaangaande op de rol gebracht »; de aldus bedoelde rol

is niet, zoals uit de artikels 5 en 6, leden 1 en 2, blijkt, de algemene rol, maar de zittingsrol van iedere kamer.

Deze tekst schijnt te betekenen dat de beslissing van de eerste voorzitter zelfs vóór de inschrijving van de zaak op de rol der zitting moet getroffen worden. In feite hebben al de eerste voorzitters, die sedert de inwerkingtreding van de wet van 25 februari 1954 aan het hoofd van het Hof gestaan hebben, een vrijere uitlegging aangenomen: het bevelschrift van de eerste voorzitter kan worden gewezen zolang de zaak niet op een zitting van de betrokken kamer is opgeroepen; maar wanneer dit eenmaal geschied is, zou een alsnog gewezen bevelschrift te laat komen, ongeacht of de kamer het onderzoek van de zaak aangevangen heeft dan wel of zij zich erbij bepaald heeft de zaak tot een latere zitting te verdagen.

Deze uitlegging dient goedgekeurd te worden. Men kan geen reden doen gelden tot verantwoording van de stelling dat het enkele inschrijven van een zaak op de zittingsrol van een kamer het verbod met zich brengt, voor de eerste voorzitter, om te beslissen dat deze zaak door de kamer in voltallige zitting zal behandeld worden; daarentegen, wanneer de zaak eenmaal op de zitting werd opgeroepen en de kamer hetzij het onderzoek ervan heeft aangevangen, hetzij een arrest tot verdaging heeft gewezen om een reden die noodzakelijk vreemd is aan de opportuniteit van een voltallige zitting — daar de kamer niet in de beoordeling van deze opportuniteit vermag te treden —, kan de eerste voorzitter niet beslissen, nu geen enkele wettekst hem hier toe in staat stelt, dat het onderzoek opnieuw zal aangevangen worden vóór een anders samengesteld rechtscollege, of een bevelschrift wijzen dat, in feite, de reden van het arrest tot verdaging zou vervangen door een andere reden.

De instelling van voltallige zittingen maakte maatregelen nodig opdat de raadsheren die de bij de debatten op zulke zittingen te gebruiken taal niet kennen, de behandeling kunnen volgen en aan de beraadslaging deelnemen.

De wet schrijft dan ook in dit geval de simultaanvertaling van de debatten op de openbare zitting voor⁽³²⁾. Wat de debatten die in sommige zaken in de raadkamer plaatshebben, en wat de beraadslagingen betreft, bepaalt de wet dat « een magistraat⁽³³⁾, die het bewijs levert van de kennis van beide landstalen, als tolk optreedt »⁽³⁴⁾.

De eerste van deze bepalingen is de toepassing, op de voltallige zittingen, van de praktijk die de Wetgevende Kamers volgen. De tweede bepaling is gemakkelijk te verklaren: dat op het beraad van de rechters een derdevertaler aanwezig zou zijn is niet denkbaar, en deze aanwezigheid op de debatten die in bepaalde zaken in de raadkamer moeten plaatshebben is evenmin aannemelijk, vermits de vertaling van deze debatten nodig wordt, niet omdat de partijen de taal der rechtspleging niet kennen, maar om de enkele reden dat sommige rechters niet met haar bekend zijn.

Bedoelde bepalingen zijn dus oordeelkundig; zij werden trouwens opgenomen in het Gerechtelijk Wetboek⁽³⁵⁾.

De tweevoudige wens van de indieners van de wet van 25 februari 1954 was, dat de instelling van voltallige zittingen doeltreffend zou wezen, en dat de eerste voorzitter van het Hof de hem verleende bevoegdheid met mate zou aanwenden.

Deze hoop werd niet teleurgesteld. Enerzijds hebben alle eerste voorzitters erop gelet een zaak aan de voltallige zitting van een kamer alleen voor te leggen indien deze beslissing ten volle gewettigd was; tot op heden gebeurde dit in 23 gevallen. Anderzijds is het nooit voor-

gekomen dat de op verwijzing kennis nemende rechter geweigerd heeft zich met een in voltallige zitting uitgesproken arrest te verenigen.

Vermeldenswaard is ook, dat het getal van de in burgerlijke of handelszaken in voltallige zitting gewezen arresten gelijk is aan dat van de arresten in voltallige zitting gewezen in zaken die normaal tot de bevoegdheid van de tweede kamer behoren⁽³⁶⁾. Deze vaststelling is niet slechts op zichzelf interessant; zij doet de vraag rijzen of het niet nodig zal zijn, eenmaal het Gerechtelijk Wetboek van kracht geworden, de samenstelling van de voltallig zitting houdende kamer aan een ruimere regel te onderwerpen dan die welke bij de wet van 25 februari 1954 ingevoerd werd.

Reeds onder deze wet heeft de eerste kamer zich uitgesproken, in voltallige zitting, over kiese vragen die mogelijk waren moeten beslecht worden of soms zelfs beslecht werden door de tweede kamer⁽³⁷⁾ en omgekeerd⁽³⁸⁾. Deze gevallen waren voorzeker niet talrijk, vermits elke van de twee kamers een uitgebreid eigen gebied in haar bevoegdheid heeft.

Maar deze toestand zal door het Gerechtelijk Wetboek grondig gewijzigd worden. Dit wetboek immers stelt in het Hof een derde kamer in, die kennis zal nemen van de beslissingen, in laatste aanleg gewezen door de arbeidshoven en rechtbanken⁽³⁹⁾, dit wil zeggen van een groot aantal voorzieningen welke, hoezeer ook de sociale wetgeving bijzondere aspecten zal gaan vertonen, onder het burgerlijk en het handelsrecht ressorterende vragen aan het Hof zullen voorleggen. Dit zal ertoe leiden, dat de eerste en de derde kamer vaak eenzelfde rechtsvraag zullen dienen op te lossen, de eerste kamer wanneer de bestreden beslissing zal zijn gewezen door een vrede-rechter, een rechtbank van koophandel, een rechtbank van eerste aanleg of een hof van beroep, de derde kamer, wanneer de voorziening zal gericht zijn tegen een uitspraak van een arbeidsgerecht. De vermeerdering van het aantal kamers van het Hof kan reeds op zichzelf de instandhouding van de eenheid in de rechtspraak in het gedrang brengen; maar dit gevaar wordt merkkelijk scherper als de bevoegdheid van een nieuwe kamer en die van een bestaande kamer met elkaar verstrengeld raken.

Bovendien, terwijl de wet heden aan de tweede kamer alle zaken toewijst die niet in de bevoegdheid van de eerste kamer vallen⁽⁴⁰⁾, bepaalt artikel 133 van het Gerechtelijk Wetboek, dat de andere zaken dan de voorzieningen in burgerlijke zaken, handels- of strafzaken en de voorzieningen tegen de beslissingen van de arbeidsgerechten, « door de eerste voorzitter verdeeld worden over de kamers ». Aldus zullen over de drie kamers worden verdeeld, onder meer de voorzieningen op het stuk van directe belastingen — en men weet hoe talrijk de controverses over de uitlegging van de wetten betreffende die belastingen zijn! —, de voorzieningen op het stuk van directe provincie- of gemeentebelastingen, van belastingen ten behoeve van de polders en wateringen, de voorzieningen in kies-, tucht of militiezaken, de voorzettingen tot regeling van rechtsgebied of tot onttrekking van de zaak aan de rechter en de vorderingen tot nietigverklaring van reglementen van de Algemene Raad van de Nationale Orde van Advocaten.

De organisatie van de dienst in het Hof zal dus soepeler zijn dan thans, en het is een goede hervorming; maar dadelijk ziet men ook in, dat het gevaar voor strijdige beslissingen zal toenemen, en dit niet alleen meer tussen de afdelingen van één kamer, maar ook tussen de kamers zelf.

De hier speciaal bedoelde strijdigheid is niet die waarvan de oorsprong hierin zou liggen, dat de leden van een kamer onkundig zijn van de door een andere kamer ge-

wezen beslissing. Nu reeds zijn er maatregelen getroffen opdat de leden van het Hof zeer spoedig ingelicht worden nopens de arresten door elke kamer gewezen over controversionele rechtsvragen, en de hoop is gewettigd dat deze maatregelen in de toekomst afdoend aangevuld worden met behulp van een « elektronische computer », een wonderbaar instrument voor documentatie — ja zelfs, in een zekere mate, voor medewerking —, waarvan de techniek nog dag aan dag verbeterd wordt ⁽⁴¹⁾.

Erger is het gevaar, dat een wetsbepaling of, algemener, een rechtsregel bij voortduring niet op volstrekt gelijke wijze zou uitgelegd worden door elke kamer van het Hof.

Dit gevaar zal men moeten afweren.

Met welk middel? Dit is een vraag waarop de heer Eerste Advocaat-generaal, die binnenkort tot deze zetel zal geroepen worden, met meer gezag dan ik zal antwoorden.

Ik moge niettemin de Franse wet van 22 juli 1947 in herinnering brengen, die bepaalt dat de « Assemblée plénière civile » door magistraten van de strafkamer aangevuld wordt, wanneer de te berechten vraag ook tot de bevoegdheid van deze kamer behoort ⁽⁴²⁾.

Zou het niet aangewezen zijn in onze wetgeving een bepaling op te nemen die de eerste voorzitter in staat stelt, na inwinning van het advies van de met het verslag belaste magistraat en van de procureur-generaal, te beslissen, niet alleen — zoals artikel 134, lid 2, van de wet op de rechterlijke organisatie reeds bepaalt — dat een voorziening die bij een kamer aanhangig is, door deze in voltallige zitting zal onderzocht worden, maar ook dat de zetel aangevuld zal worden door vier leden — namelijk twee leden uit elke afdeling — van een andere kamer of, bij voorkomend geval, van elke der andere twee kamers?

Het spreekt vanzelf, dat de eerste voorzitter dergelijke beslissing alleen zal nemen, indien de te beslechten rechtsvraag fel betwist wordt en zij kan vallen in de bevoegdheid hetzij van één andere kamer, hetzij van elke van de andere twee kamers dan die waarbij zij aanhangig is.

Wanneer de eerste voorzitter deze bevoegdheid uitoefent, zal de voltallige zitting niet meer door 9 rechters gehouden worden, maar, naar gelang van het geval, door 13 of 17 rechters. Aldus zal elke van de betrokken kamers aan het onderzoek van de zaak en aan het beeraad deel hebben; zienswijzen en disciplines zullen aan elkaar afgewogen worden, tot verheldering van het recht en tevens tot verwerkelijking van de eenheid in de rechtspraak van het Hof. Want het kan niet genoeg beklemtoond worden, dat de opdracht van het Hof in wezen is: te waken over de eenheid in de uitlegging van de wet door *alle* rechtbanken van het land en ten opzichte van *alle* justitiabelen, ongeacht de streek waar de rechtbank zit, het beroep van de partijen of de aard van het geschil ⁽⁴³⁾. Geen enkele waarborg mag dus veronachtzaamd worden die, in de ogen van alle burgers, het gezag verhoogt van de arresten van het Hof, welke in zeker opzicht de wet aanvullen ⁽⁴⁴⁾.

Misschien zal men opwerpen dat, ingeval zich bij de rechters, die de voltallige zitting houden, leden voegden van de andere *twee* kamers dan de kennisnemende kamer, het aantal rechters het *kleinste getal* ⁽⁴⁵⁾ zou bereiken dat voor de samenstelling van de verenigde kamers vereist is, met het gevolg dat, indien het op verwijzing recht sprekende gerecht weigerde zich aan te sluiten bij het in voltallige zitting gewezen arrest, de samenstelling van de verenigde kamers, waarvoor een voorziening tegen de beslissing van dat gerecht is gebracht, geheel zou kunnen samenvallen met die van het college waarvan het cassatie-arrest uitgaat.

Deze opwerping heeft enkel een theoretisch karakter want nooit is het voorgekomen dat de verenigde kamers alleen met het vereiste minimum aantal rechters zitting hielden.

Bovendien valt het niet in te zien waarom ⁽⁴⁶⁾ het Gerechtelijk Wetboek, waarvan de toepassing tot een vermeerdering van het aantal rechters in het Hof zal leiden ⁽⁴⁷⁾, de bepaling van de vroegere wetgeving in stand houdt, naar luid waarvan de verenigde kamers bestaan uit tenminste « zeventien » leden. Het is logisch en wenselijk dat dit minimum getal voortaan op 21 leden zou gebracht worden.

In deze beschouwingen, Mijne Heren, zult U geen verrijking vinden... Mijn bedoeling was alleen de belangrijke en gelukkige uitwerking in het licht te stellen welke de voltallige zittingen kunnen hebben voor een oordeelkundige en vruchtbare wetsinterpretatie, voor de aanpassing van de wetten aan de maatschappelijke evolutie en, juist daardoor, voor de vooruitgang van het recht en het gezag van de rechtspraak van het Hof.

* * *

Op 22 april 1967 vernamen wij met diepe treurnis het overlijden van Baron Holvoet, ere advocaat-generaal bij het Hof.

Baron Holvoet was een van degenen die tot de hoogste waardigheden worden verheven, doordat zij, dag aan dag, vanaf de aanvang van hun loopbaan buitengewone eigenschappen in hun persoon weten tot bloei te doen komen. In merg en been was hij voorbestemd om een groot dienaar van België te worden, groot om zijn onverdroten arbeid, zijn uitgebreide kennis en de scherpte van zijn verstand, groot ook om zijn wilskracht en burgermoed.

Het parket van eerste aanleg te Brussel heeft hij schitterende luister bijgezet; in de rechtspraak van Uw Hof heeft zijn sterke persoonlijkheid menig spoor achtergelaten; tot gouverneur van de provincie Antwerpen benoemd, wijdde hij zich volledig aan het welzijn van de inwoners van die provincie, behartigde hij de uitbreiding van onze nationale haven en, terzelfdertijd, hield hij zich onvermoeid bezig met ingewikkelde sociale problemen en stelde hij actief belang in de kunst waarvan hij een kenner en een liefhebber was.

Kabinetshoofd van de Prins Regent, vervulde hij met sereniteit en op bijzonder doeltreffende wijze zijn kiese taak en zijn harde plicht.

Ook moeten wij hulde brengen zowel aan het vele dat hij heeft verwezenlijkt als aan het vele dat hij heeft geschonken, en deze hulde verdient hij des te meer daar hijzelf in geen enkele omstandigheid, zelfs bij familieleden of vertrouwde vrienden, ooit gewag maakte van de ontelbare en merkwaardige diensten die hij den Landen had bewezen.

Bij ons allen zal zijn aandenken hoog in ere blijven.

(1) *P. Catala et F. Terré*, Procédure civile et voies d'exécution, 1965, p. 85.

(2) Raadpl. o.m. *L. Cornil*, Het Hof van cassatie, Beschouwingen over zijn zending, rede uitgesproken op de plechtige openingszitting van het Hof, de 15de september 1950, p. 12, 13, 14, 26 en 27).

(3) *De la Cour de cassation*, rede uitgesproken op de plechtige openingszitting van het Hof, de 1ste oktober 1925 (*Bulletin*, 1925, p. 43); voetnoot 2 bij cass. 23 maart 1933 (*ibid.*, 1933, I, 177); voetnoot 2 bij cass. 23 mei 1935 (*ibid.*, 1935, I, 254). In dezelfde zin: cass. 28 mei 1936 (*Bull.* en *Pasic.*, 1936, I, 273) en 3 februari 1938 (*ibid.*, 1938, I, 33).

(4) Conclusie vóór Cass. 26 januari 1928 (*Bull.* en *Pasic.*, 1928, I, p. 63 en volgende, inzonderheid p. 65, kol. 1).

(5) *De Page*, Traité élémentaire de droit civil belge, t. I, p. 309.

(6) *Zie o.m. Journal des Tribunaux* 1949, p. 629; 1950, p. 298.

(7) Artikel 134, lid 1, van de wet op de rechterlijke inrichting, gewijzigd door de wet van 25 februari 1954.

De verlaging tot vijf van het aantal raadsheren die aan een arrest moeten deelnemen was reeds aangenomen door de Kamer van Volksvertegenwoordigers, bij het onderzoek van het wetsontwerp dat de wet van 15 juni 1935 is geworden; maar deze verlaging werd verworpen door de Senaat, en daarna door de Kamer zelf (Pasinomie 1935, pp. 443, 457, 477 en 481; Gedr. stukken Senaat, zitting 1934-1935, pp. 29, 72 en 73).

(8) Gedr. st. Senaat, zitting 1952-1953, nr. 301, p. 4; nr. 504, p. 5.

(9) Raadpleeg o.m. Parl. Hand. Kamer, vergadering van 17 februari 1954, p. 16.

(10) Franse wet van 23 juli 1947, art. 5.

(11) De Franse wet van 21 juli 1952 heeft een vierde burgerlijke kamer opgericht; naderhand werd een vijfde burgerlijke kamer tijdelijk samengesteld (decreet van 6 augustus 1964, gewijzigd door het decreet van 28 juli 1965). Deze vijfde kamer wordt definitief opgericht door de wet van 3 juli 1967 waarvan sprake in de hiernavolgende noot 16.

(12) Raadpl. o.m. J.L. Ropers, La réforme de la Cour de cassation. Evolution ou Révolution? (Sem. Jurid. 1947, I, n° 664, par. 2, nr. 6).

(13) Artt. 5, lid 2, 6 en 7, lid 2, van de wet van 23 juli 1947, gewijzigd door de wet van 21 juli 1952.

(14) B. Perrin. Sirey 1948, IV, p. 1141, kol. 2, Dalloz, Répertoire de procédure civile et commerciale, i.v. Cassation, nr. 97.

(15) Alleen het minimum aantal leden die onderscheidenlijk de voltallige vergadering en de verenigde kamers vormen verschilt: 15 leden in het eerste, en 35 leden in het tweede geval (art. 7, leden 2 en 3, van de wet van 23 juli 1947, gewijzigd door de wet van 21 juli 1952).

(16) B. Perrin. Sirey 1948, IV, p. 1141, kol. 3.

De Franse wet van 3 juli 1967, die in werking zal treden op 1 januari 1968, schaft de verenigde kamers af en kent hun bevoegdheden toe aan de «Assemblée plénière de la Cour». Deze voltallige vergadering zal uit een vast getal van rechters, nl. 25, bestaan. De door de wetten van 1947 en 1952 georganiseerde burgerlijke voltallige vergadering zal worden vervangen door een «chambre mixte», gevormd door magistraten die, naar gelang van het geval, behoren tot twee of meer kamers. De gemengde kamer zal bestaan uit de eerste voorzitter en uit de voorzitter, de deken en twee door de eerste voorzitter aangewezen raadsheren van elke van de kamers waardoor zij gevormd wordt. Zo zal de gemengde kamer negen rechters omvatten, indien slechts twee kamers ze samenstellen, en respectievelijk 13, 17, 21 en 25 rechters, naargelang aan deze samenstelling 3, 4, 5 of de 6 kamers van het Hof (de vijf burgerlijke kamers en de strafkamer) deelnemen. Hieruit volgt dat, in het laatste geval, het aantal rechters van de gemengde kamer gelijk zal zijn aan het aantal rechters die de voltallige vergadering vormen.

(17) Franse wet van 23 juli 1947, art. 41; B. Perrin (Sirey 1948, IV, p. 1158). Naar luid van de in noot 16 bedoelde wet van 3 juli 1967, moet het voorstel uitgaan, niet van de kamervoorzitter, maar van de kamer zelf (art. 14).

(18) B. Perrin, aangehaald in de voorgaande noot; J.L. Ropers, La réforme de la Cour de cassation. Evolution ou Révolution? (Sem. Jurid. 1947, I, nr. 664, par. 2, nr. 6). Zulke inmenging van de uitvoerende macht in de uitoefening van de rechterlijke macht zou niet stroken met de beginselen van de Belgische Grondwet.

De verwijzing naar de voltallige vergadering geschiedt ook van rechtswege, naar luid van art. 41 van de wet van 23 juli 1947, «in geval van staking van stemmen». Deze bepaling, die niet bestaanbaar is met de rechterlijke organisatie zoals zij in België is geregeld, gaat uit van art. 23 van het decreet van 2 brumaire jaar IV, en is te verklaren door het feit dat in Frankrijk de verplichting, voor de rechters, om in oneven getal te zetelen in principe niet geldt voor het Hof van cassatie (P. Cuhe et J. Vincent, Précis de procédure civile et commerciale, 1960, nr. 129; P. Catala et F. Terré, Procédure civile et voies d'exécution, 1965, p. 83). De Franse wetgever heeft niet voorzien in het geval van staking van stemmen in de burgerlijke voltallige vergadering zelf; zulk geval is op 18 maart 1953 voorgekomen. De voltallige vergadering wees een arrest, waarin zij de staking vaststelde en gelastte dat, «pour vider ce partage, tous les conseillers des chambres civiles qui n'ont pas concouru au présent arrêt seront appelés à se réunir à ceux qui y ont pris part, pour l'affaire être de nouveau rapportée et plaidée»; de aldus samengestelde voltallige vergadering deed op 13 mei 1953 uitspraak over de voorziening (Sirey, 1954, I, 55).

(19) Betreffende die wet, raadpleeg noot 16 hiervoren. Artikel 14 staat aan de kennismakende kamer ook toe de verwijzing naar de gemengde kamer te bevelen na de opening

van de debatten en «door een niet met redenen omkleed arrest».

(20) Gedr. st. Kamer, zitting 1953-1954, nr. 69.

(21) Parl. handel. Kamer, vergadering van 17 februari 1954, p. 16; verslag van de Commissie voor de Justitie (Gedr. st. Kamer, zitting 1953-1954, nr. 220, p. 4).

(22) Het amendement van de h. volksvertegenwoordiger Pierson vindt zijn oorsprong in art. 41 van de Franse wet van 23 juli 1947, hetwelk bepaalt dat de eerste voorzitter een zaak voor de burgerlijke voltallige vergadering kan brengen «lorsque l'affaire pose une question de principe ou lorsque sa solution serait susceptible de causer une contrariété de décision».

Welnu, deze tekst is ontoereikend gebleken, vermits art. 14 van de wet van 3 juli 1967 (zie noot 16 hiervoren) bepaalt, dat de eerste voorzitter van deze mogelijkheid ook gebruik kan maken «lorsque l'affaire pose une question relevant normalement des attributions de plusieurs chambres».

(23) Zie Cass. 26 mei 1967, op zijn datum gepubliceerd in Arr. Cass. 1967.

(24) Zie Cass. 17 mei 1957 (Arr. Cass. 1957, 780) en 6 april 1960 (Arr. Cass. 1960, 722).

(25) Zie Cass. 19 december 1962 (Bull. en Pasic. 1963, I, 491).

(26) Zie Cass. 8 december 1966, op zijn datum gepubliceerd in Arr. Cass. 1967.

(27) Zie Cass. 7 maart en 29 april 1963 (Bull. en Pasic. 1963, I, 905).

(28) Dit was kennelijk de reden waarom de door het Hof op 7 maart 1966 berechte zaak in voltallige terechtzitting behandeld werd (Bull. en Pasic., I, 865).

(29) Raadpl. Ropers, loc. cit., p. 2.

(30) Artikel 134, lid 2, van de wet op de rechterlijke inrichting, gewijzigd door de wet van 25 februari 1954.

(31) Koninklijk besluit van 16 oktober 1954.

(32) en (34) Artikel 135 nieuw, lid 2, van de wet op de rechterlijke inrichting. Hetzelfde geldt voor de algemene vergaderingen en de verenigde kamers, in overeenstemming met wat reeds in 1952 was voorgesteld door de h. procureur-generaal L. Cornil (Het Hof van cassatie. Lichte wijzigingen aan de rechtspleging, pp. 53 en 54).

(33) De woorden «een magistraat» betekenen hier «een van de rechters die de zetel vormen».

(35) Artikel 352 van het Gerechtelijk Wetboek (Gedr. St. Kamer, zitting 1965-1966, nr. 59-50).

(33) 12 arresten in burgerlijke of handelszaken, en 11 arresten in strafzaken of in zaken betreffende directe belastingen.

(37) Zie o.m. Cass. 17 mei 1957 (Arr. Cass. 1957, 780).

(38) Cass. 8 februari 1961 (Arr. Cass. 1961, 550); 19 december 1962 (Bull. en Pasic. 1963, I, 491).

(39) Artikel 133 van het Gerechtelijk Wetboek.

(40) Artikel 133, lid 1, van de wet op de rechterlijke organisatie. De eerste voorzitter kan, weliswaar, wanneer de behoeften van de dienst het vereisen, de verwijzing van een tot de bevoegdheid van de tweede kamer behorende voorziening naar de eerste kamer gelasten (art. 133, lid 2); zulk bevelschrift wordt echter bij uitzondering genomen.

Niettemin werd deze bepaling overgenomen in het Gerechtelijk Wetboek (art. 133, lid 2, Gedr. st. Kamer, zitting 1965-1966, nr. 59-50).

(41) Jean-Paul Gilli, professor aan de Faculteit voor rechtsgeleerdheid en economische wetenschappen te Nice, «Le Juriste et l'Ordinateur» (Recueil Dalloz-Sirey, 1967, Kroniek VII).

Het gebruik van elektronische computers zal nieuwe arbeidsmethodes vergen: F. Rigaux, L'enseignement et la recherche dans les Facultés de droit (Journal des Tribunaux, 1967, pp. 163 en 164); J.P. Buffelan, Perspective de l'informatique dans les sciences juridiques (Dalloz-Sirey, Kroniek XVI, p. 112).

(42) Zie noot 13 hiervoren.

De Franse wet van 3 juli 1967 (noot 16 hiervoren) heeft tot doel de burgerlijke voltallige vergadering door een gemengde kamer te vervangen, en aldus een nog nauwere samenwerking tussen de onderscheiden kamers van het Hof van cassatie tot stand te brengen, onder meer wanneer bij de gemengde kamer een vraag aanhangig is die normaal tot de bevoegdheid van verscheidene kamers behoort (artt. 6 en 14).

(43) Raadpl. A. Légal, voetnoten 1 en 2 bij cass. fr. 27 december 1946 (Sirey, 1947, I, 83).

(44) L. Cornil, Het Hof van cassatie, Beschouwingen over zijn zending, rede uitgesproken op de plechtige openings-

zitting van 15 september 1950, pp. 16, 21 en 22. Zie ook de memorie tot toelichting van het wetsontwerp op het gebruik der talen vóór het Hof van cassatie (Gedr. st. Kamer, zitting 1929-1930, nr 150, pp. 4 en 5) en het aanvullend verslag namens de Commissie van de Kamer uitgebracht over het wetsontwerp op het gebruik der talen in gerechtszaken (Gedr. st. Kamer, zitting 1933-1934, nr. 135, p. 8) waarin erop wordt gewezen dat de arresten van het Hof van cassatie «eigenlijk een toevoeging aan de wet zijn».

(45) nl. 17 rechters (Gerechtelijk Wetboek, art. 131, lid 2).

(46) Het verslag van de Koninklijke Commissaris (Gedr. st. Senaat, zitting 1963-1964, nr 60, p. 82) zegt alleen: «Wat het aantal magistraten betreft, waaruit de verenigde kamers

zijn samengesteld, neemt het ontwerp in dit opzicht het voorstel over dat gedaan werd door de Commissie voor de gerechtelijke inrichting».

Welnu, volgens het in 1956 door deze Commissie opgestelde ontwerp, bestond het Hof uit slechts twee kamers, en, t.a.v. de samenstelling van de verenigde kamers, nam het ontwerp eenvoudig de bepaling, vervat in artikel 4 van de wet van 25 februari 1954, over.

(47) Hoewel het Gerechtelijk Wetboek niet aanduidt uit hoeveel rechters het Hof bestaat, blijkt uit de artt. 128 en 129, gecombineerd met art. 32, par. 3, van de overgangsbepalingen (Gedr. st. Kamer, zitting 1965-1966, nr. 59-50), dat de wet welke dit getal zal vaststellen het zal moeten brengen van 23 — het huidige getal — op *ten minste* 26.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 5 mei 1967.

Voorzitter: M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever: M. de Vreese.

Advocaat-generaal: M. Dumon.

Advocaten: Mrs. Van Ryn en Fally.

1. Aannemer. — Tienjarige aansprakelijkheid. — Onderaannemer.

2. Aannemer. — Uitvoering van een werk waarvan de berekening tot de taak van de architect behoort. — Aansprakelijkheid van de aannemer.

1. Een onderaannemer is aannemer voor het gedeelte van het werk dat hij uitvoert.

Art. 1792 B.W. stelt, onder het hoofd «Bestekken en aannemingen», in algemene termen «de aannemer» gedurende tien jaren aansprakelijk, zonder die aansprakelijkheid afhankelijk te stellen van de voorwaarde dat de aannemer zou hebben gecontracteerd met iemand die niet als hoofdaannemer optreedt.

De tienjarige aansprakelijkheid van architecten en aannemers streeft een dubbele bescherming na: die van de meester van het werk en die van de openbare veiligheid welke stevige gebouwen vergt.

De bescherming van de meester van het werk is ook ten overstaan van een hoofdaannemer gerechtvaardigd, aangezien deze de onderaanneming veelal toevertrouwt aan specialisten in bepaalde technieken waarmee hij zelf minder vertrouwd is, terwijl de bescherming van de openbare veiligheid vergt dat ook de onderaannemer aansprakelijk zij ingeval een gebouw geheel of gedeeltelijk te niet gaat ingevolge een gebrek in de bouw dat aan de onderaannemer te wijten is.

2. Noch de wet op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, noch de artikels 1792 en 2270 B.W. kunnen de rechter beletten een aannemer aansprakelijk te verklaren omdat die aannemer ofwel een berekening die tot de taak van de architect behoorde op zich nam en op gebrekkige wijze uitvoerde, ofwel zonder zulke berekening een werk uitvoerde waarvoor die berekening nochtans onontbeerlijk was.

P.V.B.A. Algemene Bouwondernemingen Emiel Weyts t./ N.V. Meubelmakerij Georges Selis.

Gelet op het bestreden vonnis, op 3 mei 1966 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artt. 1319, 1322 van het B.W. en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis eiseres veroordeelt tot vrijwaring van verweerster om de reden dat «de eerste rechter terloops verklaart dat de artt. 1792 en 2270 van het B.W. op de onderaannemer niet van toepassing zijn, dat appellante (thans verweerster) hiertegen een groot deel andersluidende rechtspraak inroept, en dat beroepene (thans eiseres) zelf bekent dat het een fel omstreden kwestie blijft, zodat zij de stelling van appellante hieromtrent niet meer aanvecht, dat men niet inziet waarom een onderaannemer, die toch een gewoon aannemer is ten opzichte van de hoofdaannemer, zijn meester van het werk, niet zou onderworpen zijn aan de aansprakelijkheid die op alle aannemers rust»,

terwijl, eerste onderdeel, eiseres in haar voor de rechter in hoger beroep genomen conclusie het volgende staande hield: «de eerste rechter heeft aangenomen dat de artt. 1792 en 2270 van het B.W. niet toepasselijk zijn op een onderaannemer; aldus nam hij stelling in een fel omstreden kwestie; het staat beroepster vrij de andersluidende stelling te verdedigen; in casu heeft deze betwisting weinig belang; de eerste fout die aan concludante wordt aangewreven geeft immers geen aanleiding tot de tienjarige aansprakelijkheid, terwijl de tweede opgeworpen fout enkel kon leiden tot de tienjarige aansprakelijkheid van de architect» en de tekst van deze conclusie voorafgegaan was door de verklaring dat eiseres alle voorbehoud maakte en zonder enige nadelige erkenning concludeerde, zodat het vonnis, door te oordelen dat eiseres de toepassing van de artt. 1792 en 2270 van het B.W. niet meer betwistte, de bewijskracht van voormelde conclusie heeft miskend (schending van de artt. 1319 en 1322 van het B.W.),

tweede onderdeel, het vonnis het niet mogelijk maakt vast te stellen of het beslist dat de artt. 1792 en 2270 van het B.W. op de onderaannemer van toepassing zijn, enkel en alleen om de reden dat eiseres zagezegd niet meer betwistte dat deze zouden van toepassing zijn, ofwel om enige andere reden, en het feit dat het vonnis beschouwt «dat men niet inziet» dat het anders zou kunnen gaan, geen voldoende motivering uitmaakt en in ieder geval een duistere, dubbelzinnige en tegenstrijdige motivering is (schending van art. 97 van de Grondwet):

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat uit de in het middel aangehaalde motivering van het vonnis blijkt dat dit vonnis de artt. 1792 en 2270 van het B.W. op de onderaannemers toepasselijk acht omdat de door die artt. bepaalde aansprakelijkheid op alle aannemers rust en derhalve ook op de onderaannemer ten opzichte van de hoofdaannemer, vermits ook de onderaannemer een aannemer is;

Overwegende dat deze motivering noch duister, noch dubbelzinnig, noch tegenstrijdig is en voldoet aan het vereiste van art. 97 van de Grondwet;

Dat het onderdeel feitelijke grondslag mist;

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat het onderdeel het vonnis verwijt te hebben geoordeeld dat eiseres de stelling van verweerster, luidens welke voormelde artt. op de onderaannemer toepasselijk zijn, niet meer aanvocht, en zodoende de bewijskracht van de conclusie van eiseres te hebben miskend;

Overwegende dat die grief opkomt tegen een overtollige reden van het vonnis en het onderdeel dienvolgens niet ontvankelijk is;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artt. 1792, 2270 van het B.W. en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis eiseres veroordeelt tot vrijwaring van verweerster om de reden dat «de eerste rechter terloops verklaart dat de artt. 1792 en 2270 van het B.W. op de onderaannemer niet van toepassing zijn; dat appellante (thans verweerster) hier tegen een groot deel andersluidende rechtspraak inroept, en dat beroepene (thans eiseres) zelf bekent dat het een fel omstreden kwestie blijft, zodat zij de stelling van appellante hierop niet meer aanvecht; dat men niet inziet waarom een onderaannemer, die toch een gewoon aannemer is ten opzichte van de hoofdaannemer, zijn meester van het werk, niet zou onderworpen zijn aan de aansprakelijkheid die op alle aannemers rust»,

terwijl, *eerste onderdeel*, de kwestie of de artikels 1792 en 2270 van het B.W. al dan niet van toepassing zijn op een onderaannemer, zoals eiseres, behoort tot de openbare orde, en het feit of eiseres al dan niet deze toepasselijkheid zou betwist hebben geen geldig motief is om deze artikels van toepassing te maken (schending van alle aangeduide wetsbepalingen),

tweede onderdeel, de voormelde artikels 1792 en 2270 hoegenaamd niet van toepassing zijn op een onderaannemer, zoals eiseres er een was, en alleen van toepassing zijn op de betrekkingen tussen de meester van het werk en de hoofdaannemer, en men, ten opzichte van de onderaannemer, de hoofdaannemer hoegenaamd niet kan gelijkstellen met een meester van het werk (schending van de artt. 1792 en 2270 van het B.W.):

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat de grief tegen een overtollige reden van het vonnis opkomt en het onderdeel dienvolgens niet ontvankelijk is;

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat een onderaannemer aannemer is voor het gedeelte van het werk dat hij uitvoert;

Overwegende dat art. 1792 van het Burgerlijk Wetboek, onder het hoofd «Bestekken en aannemingen», in algemene termen «de aannemer» gedurende tien jaren aansprakelijk stelt, zonder die aansprakelijkheid ofhankeijk te stellen van de voorwaarde dat de aannemer zou hebben gecontracteerd met iemand die niet als hoofdaannemer optreedt;

Overwegende dat de tienjarige aansprakelijkheid van architecten en aannemers een dubbele bescherming nastreeft: deze van de meester van het werk en deze van de openbare veiligheid welke stevige gebouwen vergt;

Overwegende dat die bescherming van de meester van het werk ook ten overstaan van een hoofdaannemer gerechtvaardigd is vermits deze de onderaanneming veelal toevertrouwt aan specialisten in bepaalde technieken

waarmede hij zelf minder vertrouwd is, terwijl de bescherming van de openbare veiligheid vergt dat ook de onderaannemer aansprakelijk weze in geval een gebouw geheel of gedeeltelijk te niet gaat ingevolge een gebrek in de bouw dat aan de onderaannemer te wijten is;

Overwegende dat het middel naar recht faalt;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van de artt. 1, 6 van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, 1792 en 2270 van het B.W.,

doordat het bestreden vonnis eiseres veroordeelt tot vrijwaring van verweerster om de reden dat «de eerste rechter de fouten van beroepene (thans eiseres) uitschakelt omdat hij meent dat het berekenen van de sterkte van de balken de taak van de leidende architect Selis was; dat het niet bewezen is dat er een conceptiefout in het plan van de architect te vinden is; dat beroepene zelf bekent dat haar slechts een beknopte schets werd overhandigd, zodat zij zelf een gedetailleerd bestek van haar werk opstelde en instond voor de sterkteberekening van de nodige balken; dat de deskundige zeer duidelijk aanneemt dat deze berekeningen ten laste van de onderaannemer waren: «gezien de bundel van de aannemersfirma Weyts geen berekening bevat of deze mij niet werd medegedeeld, dient verondersteld te worden dat er door de aannemer ook geen berekeningen werden gedaan en hij zich door zijn ondervindig heeft laten leiden voor het bepalen van de balken welke hier gebruikt werden, doch die op het eerste zicht geen profiel hebben zoals die welke normaal voor zulke werken gebruikt worden; dat de deskundige verder de scheuren en barsten in de geval alsook de verzakkingen in het gebouw toeschrijft aan het gemis aan de nodige berekeningen, vooral van de ijzerenbalken van de uitstralramen»,

terwijl, *eerste onderdeel*, de nodige berekeningen voor de sterkte van de onderschorende balken een taak uitmaken die behoort tot deze van de architect, en eiseres niet gerechtigd is, zelfs met de toestemming van de architect, dergelijke berekeningen op zich te nemen, daar zij uitsluitend aannemer is en derhalve zich niet mag inlaten met het uitvoeren van het beroep van architect (schending van de artt. 1 en 6 van de wet van 20 februari 1939),

tweede onderdeel, de door het vonnis vastgestelde fouten, die hun oorsprong vinden in de afwezigheid of de gebrekkigheid van de berekeningen voor het plaatsen van de balken en ijzeren balken, behorende tot de taak van de leidende architect Selis, geen aanleiding kunnen geven tot aansprakelijkheid in hoofde van eiseres, onderaannemer (schending van de artt. 1792 en 2270 van het B.W.):

Overwegende dat het vonnis zijn beslissing niet steunt op de omstandigheid dat eiseres, die aannemer is, de nodige berekening van de sterkte van de balken zou hebben op zich genomen;

Overwegende dat het vonnis integendeel in feite vaststelt dat noch door de architect, noch door eiseres, aannemer, een berekening van de sterkte van de balken werd gedaan, en dat eiseres zich, voor het bepalen van de te gebruiken balken, door haar ondervinding heeft laten leiden, en balken gebruikt heeft die niet het profiel hadden van de soort balken die normaal voor zulke werken worden gebruikt;

Overwegende dat noch de wet op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, noch de artikels 1792 en 2270 van het B.W. de rechter kunnen beletten een aannemer aansprakelijk te verklaren omdat die

aannemer ofwel een berekening die tot de taak van de architect behoorde op zich nam en op gebrekkige wijze uitvoerde, ofwel zonder zulke berekening werken uitvoerde waarvoor die berekening nochtans onontbeerlijk was;

Overwegende dat geen van de onderdelen van het middel kan worden aangenomen;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

NOOT: Zie o.m. De Page, IV, nrs 891; Flamme en Lepaffe, Le Contrat d'entreprise, nr. 635.

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 5 mei 1967.

Voorzitter: M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever: M. de Vreese.

Advocaat-generaal: M. Dumon.

Advocaten: Mrs. De Bruyn en Bayart.

1. Aannemer. — Burenhinder. — Aansprakelijkheid krachtens art. 1382 B.W.

2. Aannemer. — Bedongen aansprakelijkheid voor schade aan de meester van het werk of derden. — Interpretatie.

1. Art. 1382 B.W. wordt geschonden door het arrest dat, bij ontstentenis van enige fout of nalatigheid in de conceptie of uitvoering van het werk, de aannemer niettemin krachtens art. 1382 B.W. aansprakelijk stelt, op grond van de enkele vaststelling dat hij als aannemer van beroep normaal moest en kon voorzien dat zijn bedrijvigheid een aantasting van het eigendomsrecht van de naburige eigenaar of een bijdrage daartoe zou of kon tot gevolg hebben.

2. In het aannemingscontract was bedongen dat de aannemer alle aansprakelijkheid en risico van de aanneming te zijnen laste neemt en persoonlijk aansprakelijk is voor alle mogelijke schade, directe en indirecte, voorziene en onvoorziene, door hem, door zijn werknemers of anderszins berokkend aan de meester van het werk of aan derden.

Het bestreden arrest heeft dit beding aldus geïnterpreteerd dat partijen, ook bij afwezigheid van elke schuld in hoofde van de aannemer of zijn aangestelden, de meester van het werk op de breedste wijze door de aannemer hebben willen laten dekken wegens alle aansprakelijkheid onder meer tegenover derden, geen enkele uitgezonderd, behalve bedrog, en hem hebben willen vrijwaren tegen elke vordering die tegen hem zou worden ingesteld op grond van zijn eigen verbintenissen, daarin begrepen deze tot compensatie wegens bovenmatige burenhinder.

Deze interpretatie is geschiedt onverenigbaar met de termen van het beding.

N.V. Van Riel en Van den Bergh t./ Moment en
N.V. Gevaert Photo-Producten.

Gelet op het bestreden arrest, op 4 juni 1965 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artt. 544, 1200, 1202, 1382 en 1383 van het B.W., 11 en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, bij bevestiging van de beslissing van de eerste rechter, eiseres, als aannemer

van de werken, en tweede verweerster, als besteller van het werk, solidair veroordeelt tot betaling aan de eerste verweerster van een som van 186.326 fr., vermeerderd met de interesten, de onkosten van het deskundig onderzoek en deze van het geding, wegens schade berokkend aan haar eigendom, genotsderving, minder-genot en minderwaarde tengevolge van de zettingen te weeggebracht bij de oprichting van een bouw door eiseres voor rekening van de tweede verweerster, dit om de redenen dat eiseres slechts op aquiliaanse grondslag tegenover de eerste verweerster zou kunnen aansprakelijk zijn, dat echter de aansprakelijkheid van de aannemer, die de besproken werken heeft uitgevoerd, niet beperkt is tot een bepaalde fout in de conceptie of in de uitvoering die door de benadeelde zou moeten bezeugen worden, daar bewuste aansprakelijkheid ook ontstaat wanneer de aannemer bijdraagt tot de aantasting van het eigendomsrecht van de benadeelde eigenaar, voor zover hij normaal moest en kon voorzien dat zijn bedrijvigheid zulks tot gevolg zou of kon hebben, dat dit het geval is voor eiseres in de uitoefening van haar vakbedrijf, doch, bovendien, ook voor de tweede verweerster die zich ervan bewust moest zijn dat bij het oprichten van een zwaar industrieel gebouw naast een gewone woning noodlottige gevolgen te vrezen zijn, dat hieruit volgt dat de hoofdeis tegen eiseres gegrond is krachtens art. 1382 van het B.W. en tegen de tweede verweerster én krachtens hetzelfde artikel én op grond van art. 544 van het B.W., en dat, wanneer verschillende partijen, op aquiliaanse grondslag, wegens een fout die hun gemeen is, aansprakelijk zijn voor vergoeding van eenzelfde schade, zij daartoe solidair gehouden zijn,

terwijl de eigenaar die bouwt, zich ervan bewust is of moet zijn dat bij het oprichten van zijn gebouw noodlottige gevolgen te vrezen zijn voor de naburige eigendommen, of de aannemer die tot de bouw bijdraagt wanneer hij normaal moest of kon voorzien dat zijn bedrijvigheid zulks tot gevolg zou of kon hebben, zonder dat door een van beiden een fout is begaan in de conceptie of de uitvoering van het werk, geen fout begaan wegens welke zij krachtens art. 1382 van het B.W. aansprakelijk zijn, en terwijl, indien de eigenaar, die door de ondernomen werken een naburige eigenaar een stoornis doet ondergaan welke de mate van de gewone nadelen van de buurschap te boven gaat, deze een rechtmatige en aangepaste vergoeding kan verschuldigd zijn waardoor de verbroken gelijkheid tussen de naburige eigendommen wordt hersteld, deze op de artt. 544 van het B.W. en 11 van de Grondwet gesteunde verbintenis zich niet uitstrekt tot de aannemer die de werken buiten elke fout uitvoert, zodat voormelde ten laste van eiseres uitgesproken veroordelingen noch krachtens art. 1382 van het B.W., noch op grond van art. 544 van hetzelfde wetboek wettelijk gerechtvaardigd zijn:

Overwegende dat het arrest, na de aansprakelijkheid van eiseres wegens bovenmatige burenhinder op grond van art. 544 van het B.W. te hebben uitgesloten, na te hebben beslist dat eiseres slechts op aquiliaanse grondslag tegenover de eerste verweerster zou kunnen aansprakelijk zijn, en na te hebben aangenomen dat tegen eiseres geen bepaalde fout in de conceptie of in de uitvoering van de werken bewezen wordt, niettemin, bij bevestiging van het beroepen vonnis, de hoofdvordering van de eerste verweerster tegen eiseres gegrond verklaart bij toepassing van art. 1382 van het B.W. om de enkele reden dat eiseres, als aannemer, tot de aantasting van het eigendomsrecht van de benadeelde eigenares heeft bijgedragen en als exploitant van een « vakbedrijf normaal moest en kon voorzien dat haar bedrijvigheid zulks tot gevolg zou of kon hebben »;

Overwegende dat het arrest, door, bij ontstentenis van

enige fout of nalatigheid in de conceptie of uitvoering van de werken, eiseres niettemin krachtens art. 1382 van het B.W. aansprakelijk te stellen, op grond van de enkele vaststelling dat zij als aannemer van beroep normaal moest en kon voorzien dat haar bedrijvigheid een aantasting van het eigendomsrecht van de eigenaar of een bijdrage daartoe zou of kon tot gevolg hebben, voormelde wetsbepaling schendt;

Overwegende dat het middel gegrond is;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artt. 544, 1107, 1134, 1162, 1319, 1320, 1322, 1382 en 383 van het B.W., 11 en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest, bij bevestiging van het beroepen vonnis, de invrijwaringroeping van eiseres door tweede verweerster gegrond verklaart en, bijgevolg eiseres veroordeelt om de tweede verweerster te vrijwaren voor alle veroordelingen tegen deze solidair met haar in het hoofdgeding uitgesproken en in de kosten van de invrijwaringroeping, op de gronden dat, luidens het lastenkohier (art. 9, lid 1 en lid 3), «de aannemer alle aansprakelijkheid en risico van de aanneming te zijnen laste neemt» en verklaart «persoonlijk aansprakelijk (te zijn) voor alle mogelijke schade, rechtstreekse en onrechtstreekse, voorziene en onvoorziene, berokkend door hem, door zijn werknemers of anderszins, aan Gevaert (tweede verweerster) of aan derden», dat zulke algemene bewoordingen aantonen dat het inzicht van de partijen wel is geweest de meester van het werk op de breedste wijze door de aannemer te doen dekken ten aanzien van alle aansprakelijkheid tegenover derden, geen enkele uitgesloten, dat de inhoud van het proces-verbaal van definitieve aanvaarding van de werken van 10 september 1962 uitwijst dat gezegd beding in die zin werd uitgevoerd, vermits eiseres erin «akkoord gaat dat zij aansprakelijk is voor de schade aangericht door het optrekken van gebouw 116 aan het aanpalend huis...» en om het bij art. 15, lid 7, van het lastenboek voorziene pand in het bezit te laten van Gevaert, om te dienen «tot dekking van (bewuste) verplichting, ten belope van 164.416 fr., bedrag dat de optelling uitmaakt van de in de oorspronkelijke dagvaarding gevorderde bedragen, en dat voormeld proces-verbaal noch voorbehoud noch beperking behelst nopens de door eiseres erkende aansprakelijkheid,

terwijl, eerste onderdeel, evengemelde stipulaties van het lastenkohier alleen spreken van «alle aansprakelijkheid en risico van de aanneming», dit wil zeggen slechts de schade die door de «fout» van de aannemer of van zijn werknemers werd veroorzaakt, en geenszins uitgelegd kunnen worden als inhoudende de verplichting de meester van het werk te vrijwaren tegen elk verhaal dat op grond van zijn persoonlijke verbintenissen ingesteld zou kunnen worden,

en terwijl het arrest, door die stipulaties toe te passen in het geval van een vergoeding door de meester van het werk verschuldigd tot compensatie van een buurschapstoornis die voortvloeit uit op zijn grond uitgevoerde werken, zonder dat enige fout aan de aannemer of aan zijn werknemers te wijten is, aan meerge-noemde stipulaties van het lastenkohier een zin en een draagwijde geeft welke zij normaal niet hebben en welke hun termen niet toelaten hun toe te schrijven en het aldus de overeenkomst tussen partijen en de bewijskracht van de akte waarin deze overeenkomst is vastgesteld miskent (schending van de artt. 1107, 1134, 1135, 1162, 1319 en 1322 van het B.W.) en mitsdien de veroordeling op de vordering tot vrijwaring van de tweede verweerster ten laste van eiseres uitgesproken niet naar de eis van de wet rechtvaardigt (schending van de artt. 544, 1382 en 1383 van het B.W., 11 en 97 van de Grondwet),

tweede onderdeel, het arrest, door om de hierboven aangehaalde redenen uitspraak te doen betreffende de inhoud van het proces-verbaal van definitieve aanvaarding van de werken van 10 september 1962, geenszins antwoordt op het verweer van de eerste en tweede conclusie van eiseres voor het hof van beroep, waardoor zij, juist wat betreft voormeld proces-verbaal volgens hetwelk zij beweerdelijk haar aansprakelijkheid zou hebben erkend, opwierp, enerzijds, «dat beroepster (thans eiseres), in werkelijkheid, haar aansprakelijkheid heeft erkend voor de schade waarvan het bewezen zou zijn dat zij het gevolg kon zijn van haar bouwwerken; dat zulks voorzeker het geval niet kon zijn voor de schade ontstaan door de normale zetting van een zware constructie; dat beroepster des te minder op 10 september 1962, met kennis van zaken, enige verbintenis heeft kunnen aangaan, daar de aangestelde deskundige in zijn verslag... geen enkele vaststelling heeft gedaan in verband met de oorzaken van de aangehaalde stoornissen en deze geenszins aan de uitvoering van de bouwwerken toeschrijft» en, anderzijds, «dat beroepster in art. 1 van dit proces-verbaal haar aansprakelijkheid heeft erkend voor de schade aangericht door het optrekken van het gebouw 116...», hetzij voor de gevolgen van de door haar begane fouten, op grond van art. 1382 van het B.W.; dat zij zich in art. 2 akkoord heeft verklaard om de vennootschap «Gevaert» in het bezit te laten van het pand waarvan sprake in art. 15...», en dit tot dekking van de verbintenis vermeld onder nr. 1, te weten de verbintenis om de vennootschap «Gevaert» gebeurlijk te vergoeden op grond van art. 1382 van het B.W.; dat het dan ook onverschillig is dat er in datzelfde art. 15 gezegd wordt dat die schade door de deskundige geraamd werd op 164.416 fr.;... dat partijen hier de door de deskundige aangeduide bedragen bedoeld hebben en hun inzicht is geweest deze som voorlopig te blokkeren, in afwachting van de beslissing... over de omvang van de aansprakelijkheid van beroepster; dat indien de vennootschap «Gevaert» inderdaad op 10 september 1962 geoordeeld had dat beroepster een schade had aangericht voor het bedrag van 164.416 fr., zij deze som van de aannemingsprijs eenvoudig zou afgetrokken hebben en niet als pand zou hebben geblokkeerd; dat ingeval van twijfel dit artikel... uitgelegd zou moeten worden in het voordeel van beroepster (art. 1162 van het B.W.); dat een waarborgsom, ten andere, alleen maar dient, in het bouwbedrijf, om de aansprakelijkheid van de aannemer te dekken, niet om de gevolgen van de stoornissen die ten laste vallen van de bouwheer te dekken; dat de vennootschap «Gevaert-Photoproducten» zich ook vergist wanneer zij beweert dat de aannemer aansprakelijk blijft, zelfs in afwezigheid van elke fout, voor de schade aan de naburige eigenaar toegebracht, op grond van art. 544 van het B.W.»; terwijl, bij gebreke van antwoord op deze argumentatie van de conclusie, de veroordeling van eiseres, op de vordering tot vrijwaring van de tweede verweerster, niet naar de eis van de wet met redenen omkleed is (schending van de artt. 11 en 97 van de Grondwet, 544, 1162, 1282 en 1383 van het B.W.):

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat het kwestieuze beding van het lastenkohier bepaalt dat «de aannemer alle aansprakelijkheid en «risico» van de aanneming ten zijnen laste neemt» en «persoonlijk aansprakelijk is voor alle mogelijke schade, rechtstreekse en onrechtstreekse, voorziene en onvoorziene, door hem, door zijn werknemers of anderszins berokkend aan Gevaert of aan derden»;

Overwegende dat het arrest dit beding aldus interpreteert dat partijen, ook bij afwezigheid van elke schuld in hoofde van de aannemer of zijn aangestelden, de

meester van het werk op de breedste wijze door de aannemer hebben willen laten dekken wegens alle aansprakelijkheid onder meer tegenover derden, geen enkele uitgezonderd, behalve bedrog, en hem hebben willen vrijwaren tegen elke vordering die tegen hem zou worden ingesteld op grond van zijn eigen verbintenissen, daarinbegrepen deze tot compensatie wegens bovenmatige burenhinder;

Overwegende dat het arrest zodoende van dit beding een interpretatie geeft welke met de termen ervan geenszins onverenigbaar is;

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat door te overwegen, na de bepalingen van het lastenkohier te hebben ingeroepen, dat «voormeld proces-verbaal noch voorbehoud noch beperking behelst nopens de door Van Riel erkende aansprakelijkheid», het arrest de conclusie passend beantwoordt;

Overwegende dat het middel feitelijke grondslag mist;

Om die redenen:

Vernietigt het bestreden arrest doch alleen in zover het, bij bevestiging van het beroepen vonnis, de hoofdvordering van de eerste verweerster tegen eiseres, wat de schadeposten B, C, D, E, G en H betreft, gegrond verklaart en eiseres veroordeelt, hoofdelijk met de tweede verweerster, tot betaling van 186.326 fr. met de interesten, tot afbraak van zekere gedeelten van de bouw en in de kosten van het deskundig onderzoek en van de hoofdvordering, en in zover het eiseres veroordeelt in de kosten van beroep in de zaak 50.514 van de algemene rol;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt eiseres en de eerste verweerster elk in de helft van de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Gent.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 29 januari 1967

Voorzitter: M. van Beirs.
Raadsheer-verslaggever: M. Trousse.
Advocaat-generaal: M. Colard.

Huwelijk. — Plicht van samenwoning en plicht van trouw. — Onderscheid.

De plicht van samenwonen en de plicht van trouw zijn te onderscheiden; de verzaking aan de plicht van samenwoning door de echtgenote ontslaat de man niet van zijn plicht van trouw.

White.

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikels 389 van het Strafwetboek, 213 van het B.W. en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest eiser schuldig verklaart aan het wanbedrijf een bijzit te onderhouden, op grond alleen dat de woning van de man het karakter van echtelijke woning niet verliest doordat de echtgenote ze vrijwillig verlaten heeft, daar de plicht van trouw geen verband houdt met de werkelijke aanwezigheid van de echtgenote,

terwijl de plicht van trouw wederzijds is en in de echtelijke woning moet worden vervuld en de wederzijdse plichtvervulling niet kan geschieden wanneer de vrouw vrijwillig de echtelijke woning verlaten heeft, waaruit volgt dat het hof van beroep, dat uitsluitend op grond

van het begrip van echtelijke woning het misdrijf bewezen verklaart, noodzakelijk verzuimd heeft een bestanddeel te beoordelen dat eigen is aan het wanbedrijf en waarop zijn aandacht werd gevestigd, namelijk de schuldige wil om de huwelijkstrouw te schenden, waaruit het beledigend karakter van het wanbedrijf van de echtgenote voortvloeit;

Overwegende dat eiser's stelling erin bestaat te beweren dat hij de schuldige wil om de huwelijkstrouw te schenden, dit het opzet om het misdrijf te plegen waarvoor hij vervolgd werd niet kon gehad hebben daar de plicht van trouw een gevolg is van de plicht van samenwoning; dat zijn echtgenote de echtelijke verblijfplaats vrijwillig verlaten heeft zonder inachtneming van de bepalingen van art. 213 van het B.W., zoals gewijzigd bij de wet van 30 april 1958 betreffende de rechten en verplichtingen van echtgenoten, zodat hij niet meer tot getrouwheid verplicht was;

Overwegende dat het bestreden arrest zegt dat «de plicht van trouw geen verband hield met de werkelijke aanwezigheid van de echtgenote in de echtelijke woning», aldus impliciet doch duidelijk stelt dat de plicht van samenwoning en de plicht van trouw te onderscheiden zijn en dat de verzaking aan de plicht van samenwoning door de echtgenote de man niet van zijn plicht van trouw ontslaat;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

En overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

15e Kamer. — 8 april 1967.

Voorzitter: M. C.J. Schilling.
Raadsheren: M.M. R. Stocquart en E. Ceulemans.
Advocaat-Generaal: M. W. Blondeel.

1. N.M.B.S. — Personeel. Statuut van publiek recht.
2. N.M.B.S. — Agent gekwetst door derden. — Verhaal tegen derde. — Verantwoordelijke. — Indeplaatsstelling.
3. Transaktionele kwijting, getekend door agent. — Niet tegenstelbaar aan de N.M.B.S.

1. Het personeel van de N.M.B.S. wordt beheerst door een statuut van publiek-rechtelijke aard buiten elk kontraktueel verband; dit statuut is bindend voor dit personeel en heeft uitwerking tegenover derden.
2. Krachtens het statuut van het personeel is de N.M.B.S. gerechtigd om van de derde verantwoordelijke voor een ongeval, veroorzaakt aan haar agenten, terugbetaling te eisen van alle sommen, welke zij als terugvorderbare voorschotten uitbetaald heeft.
3. Een transaktionele kwijting, voor slot van alle rekening en zonder voorbehoud door een agent ondertekend voor zijn persoonlijke schade, is niet tegenstelbaar aan de N.M.B.S.

O.M. en N.M.B.S. burgerlijke partij t./ Weckhuysen en Le Recours Belge.

Overwegende dat het beroep ontvankelijk is naar vorm en tijd;

Overwegende dat de eerste rechter de eis van de burgerlijke partij ontvankelijk doch ongegrond verklaarde,

gelet op een akte van akkoord afgesloten tussen de N.V. Le Recours Belge en het slachtoffer van het ongeval, G. Joannes;

Overwegende dat ingevolge het auto-ongeval, op 25 oktober 1965 door verwezene veroorzaakt, G. Joannes verwondingen opliep, die van het begin af een tijdelijke volledige werkonbekwaamheid lieten voorzien van twee à drie maanden (deskundig verslag Dr. Louveaux);

Overwegende dat de burgerlijke partij, op grond van haar statuten, de geneeskundige kosten voor haar aangestelde heeft voorgesloten ten belope van 11.501 fr. en ook zijn loonverlies gedekt heeft tijdens de duur der volledige werkonbekwaamheid, lopend tot 30 januari 1966 en 27.713 fr. vertegenwoordigend;

Overwegende dat een vaststaande rechtspraak aanvaardt dat de burgerlijke partij, op voet van de artikels 45 en 47 van haar Statuut en Reglement voor de maatschappelijke verzekeringen, gesubrogeerd is in de rechten van haar aangestelde voor de door haar betaalde voorschotten bij toepassing hetzij van artikel 1251, 3e lid, hetzij van artikel 2029 van het burgerlijk wetboek;

Overwegende dat bij brief van 29 december 1965, de burgerlijke partij verwezene aansprakelijk stelde en hem tevens verwittigde omtrent haar subrogatie in de rechten van het slachtoffer;

Overwegende dat op 12 januari 1966 het slachtoffer, van zijn kant, een overbodige verklaring ad hoc ondertekende, waarin het de wens uitdrukte te genieten van het voordeel van het statuut en de in de plaatsstelling van de burgerlijke partij erkende;

Overwegende dat krachtens artikel 13 van de wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de N.M.B.S., het statuut van haar personeel bindend is en uitwerking heeft t.o.v. derden (Cass. 27-11-1957, Pasier. 1958, I 328), en dat in casu alle belanghebbenden nog extra verwittigd werden;

Overwegende dat, desondanks, de verzekeraar van verwezene Le Recours Belge, vrijwillig tussenkomende partij, er in gelukte door het slachtoffer een niet gedagtekende akte van akkoord te doen ondertekenen, waarin o.m. te lezen staat dat partijen een dading sluiten derwijze dat mits uitkering van 15.000 fr. waarvan kwijting, elk nadeel voortspruitend uit het ongeval, met inbegrip van gebeurlijk toekomstig nadeel, volledig vergoed zal zijn; dat nog verklaard wordt dat de overeenkomst het karakter heeft van een kanscontract en dat G. afziet van elke vordering voor de rechtbank;

Overwegende dat dit akkoord alleen te kwader trouw kan tot stand gekomen zijn, hetzij doordat de woordvoerder van de vrijwillig tussenkomende partij aan G. heeft laten geloven dat het alleen om zijn persoonlijke schade ging, onderscheiden van de afzonderlijk door de N.M.B.S. vergoede geneeskundige kosten en loonverlies, hetzij dat met G. een bedrieglijk overleg gepleegd werd om hem een onmiddellijk en tastbaar voordeel voor te spiegelen mits hij zijn medewerking verleende om geen rekening te houden met de rechten van zijn werkgeefster;

Overwegende dat het Hof uit de debatten genoegzaam kon verstaan dat dit gebeurd is omdat de vrijwillig tussenkomende partij vreesde met de burgerlijke partij geen akkoord te kunnen bereiken omtrent verdeling der aansprakelijkheid;

Overwegende dat Le Recours Belge, vrijwillig tussenkomende partij, nochtans niet te goedertrouw heeft kunnen geloven dat 15.000 fr. ongeveer de helft vertegenwoordigde van het totaal der voorzienbare schade, vermits de burgerlijke partij bewijst, voor haar deel alleen reeds 39.214 fr. te hebben voorgesloten, zulks afgezien van de aanspraken die G. persoonlijk kon doen gelden;

Overwegende dat de door de vrijwillig tussenkomende partij toegepaste methode van het voldongen feit, in de gegeven omstandigheden, strijdig is met de regels van fair

koopmanschap en niet waardig is van een gevestigde verzekeringsmaatschappij, die niet eens ontkent op de hoogte te zijn geweest van het bestaan van het subrogatierecht van de burgerlijke partij;

Overwegende dat het bekrachtigen van zulke methoden zou meebrengen dat, in de toekomst, de N.M.B.S. geen voorschotten meer zou durven doen om tegemoet te komen aan schadegevallen van haar personeel;

Overwegende dat uit kracht van de indeplaatsstelling de gesubrogeerde de rechten van de oorspronkelijke schuldeiser overneemt en in diens plaats treedt;

Overwegende dat, vermits de akte van akkoord niet gedagtekend is, de vrijwillig tussenkomende partij in gebreke blijft te bewijzen dat deze akte aan de subrogatie zou voorafgegaan zijn; dat de borgtocht door de burgerlijke partij verleend in elk geval regelmatig bestond uit kracht van het statuut zelf (Cass. 25 april 1966, R.W. 2-4-1967);

Overwegende dat dienvolgens niet bewezen is dat G. nog geldig over enig recht beschikken kon, tenzij wat zijn persoonlijke aanspraken (morele schade en dgl) betrof;

Overwegende dat de vrijwillig tussenkomende partij evenwel terecht besluit dat het slachtoffer kon en moest vrezen dat de verwezene niet meer in staat zou zijn om veilig een voertuig te besturen; dat alhoewel de verwezene niet zichtbaar dronken was, het slachtoffer wist dat hij nogal veel alcoholische dranken verbruikt had en dat hij bovendien vermoeid was door zijn langdurige werkzaamheden als kellner op een bal en dit tot rond 2.30 u. 's nachts; dat het slachtoffer dan ook vrijwillig een risico op zich genomen heeft door in het voertuig van de verwezene plaats te nemen, zodat het past de helft van de schade ten laste van het slachtoffer zelf te weerhouden;

Om deze beweegredenen:

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak,

gezien artikels 1249 en 2029 van het burgerlijk wetboek; artikels 1382 en 1383 van hetzelfde wetboek art. 44 van het strafwetboek; art. 1, 2, 4 en 5 wet 27-7-1871, (gewijzigd wet van 1-2-1949); gezien art. 24 der wet van 15 juni 1935,

gezien de wetbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook artikels 211 en 162 van het Wetboek van Strafvordering ter zitting door de heer Voorzitter aangeduid;

ontvangt het beroep;

beslissende binnen de perken ervan;

doet het vonnis waartegen beroep te niet in zijn bestreden beschikkingen,

wijzigende,

verklaart de oorspronkelijke vordering van de burgerlijke partij de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen ontvankelijk en in de hierna bepaalde mate gegrond;

Veroordeelt de verwezene W. Leon om aan de burgerlijke partij de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen te betalen de som van negentienduizend zeshonderd en zeven frank, met de vergoedende intresten vanaf de dag van de uitbetaling van de voorschotten door de burgerlijke partij, de gerechtelijke intresten van de dag af van het bestreden vonnis en de helft van de kosten van beide instanties ontstaan ten opzichte van de burgerlijke partij;

Verklaart voornoemd bedrag invorderbaar door middel van lijfswang ten opzichte van de verwezene W. en bepaalt de duur ervan op één maand;

Veroordeelt W. tot de kosten voorgesloten in graad van beroep door de openbare partij, bedragende de som van 303 fr.; verklaart huidig arrest gemeen aan de vrijwillig tussenkomende partij de N.V. «Le Recours Belge».

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 8 juni 1967.

Voorzitter : M. D. Verhoughstraete.

Raadsheren : M.M. Beeckman en Le Fevre de Ten Hove.

Advocaat-Generaal : M. Stevigny.

Advocaat : Mr. F. Van Nieuwenhove.

Bevoegdheid « Ratione Loci ». — Artikel 331 B.W. erkenning van een in overspel verwekt kind. — Internationaal privaatrecht. — Vrijwillige erkenning. — Toepassing wet van de erkennende ouder.

De regels betreffende de territoriale bevoegdheid zijn niet van openbare orde en uit de bepalingen van artikel 331 B.W. blijkt niet dat de wetgever van deze regel afgeweken is.

Inzake vrijwillige erkenning van in overspel verwekte kinderen dient de wet van de persoon die de vrijwillige erkenning nastreeft te worden toegepast.

D.M. en W. t./ O.M.

Gelet op vorenstaand rekest neergelegd op 22-2-1967 door pleitbezorger Cruyt in naam van de heer D.M. en echtgenote W., appellanten in zake de vrijwillige erkenning van het kind Frans, W. geboren te Gent op 5 mei 1965, wonende te Oostwold, gemeente Midwolda-Nederland.

Overwegend dat de vroegere echtgenote van D.M., hoewel behoorlijk opgeroepen niet verschijnt ter terechtzitting van 11 mei 1967;

Wat de bevoegdheid betreft :

Overwegend dat de appellanten D.M. en W. die van belgische nationaliteit zijn maar woonachtig zijn in Nederland, een vordering tot erkenning van kind Frank, W. geboren op 8 mei 1965 en reeds erkend door zijn moeder Liselotte W., ingediend hebben voor de rechtbank van eerste aanleg te Brugge alwaar zij een woonplaats gekozen hadden ;

Dat deze rechtbank reeds kennis had van de vordering tot omzetting in echtscheiding van de scheiding van tafel en bed tussen de echtgenoten D.M. en V.H.

Dat bij vonnis van 17 januari 1967 waartegen tijdig en regelmatig beroep werd ingesteld, de eerste rechter zich onbevoegd had verklaard ratione loci ;

Overwegende dat de eerste rechter deze exceptie niet ambtshalve mocht invoeren ;

Overwegende dat de territoriale bevoegdheidsbepalingen niet van openbare orde zijn en niet blijkt dat de wetgever in art. 331 B.W. van deze regel afgeweken is met aan de rechtbank van de woonplaats van een van de aanstaande echtgenoten bevoegdheid toe te kennen om machtiging tot erkenning van een overspelig kind te verlenen (verg. inzake echtscheiding Cass. 19 maart 1925, Pas. 1925, 179) ;

Ten gronde :

Overwegende dat het kind Frank W., geboren uit een duitse moeder, van duitse nationaliteit is ;

Dat nochtans door rechtsleer en rechtspraak, doorgaans aangenomen wordt dat inzake vrijwillige erkenning van overspelige kinderen de wetgeving van de persoon die deze vrijwillige erkenning nastreeft dient toegepast te worden ; (zie nota 1 sub. Cass. 20 maart 1941, Pas. 1941, 91) ;

Overwegende dat de echtgenoten D.M.-V.H. gescheiden

waren van tafel en bed krachtens arrest van 29-3-1961 ; Dat het kind Frank geboren is driehonderd dagen na het proces-verbaal van niet verzoening dd. 24 oktober 1953 bedoeld bij art. 239 B.W. ;

Dat de voorwaarden voorzien bij artikel 331 en 335 B.W. vervuld zijnde, de gevraagde erkenning die trouwens in het belang van het kind is, gegrond voorkomt en dient te worden ingewilligd ;

Om die redenen, het Hof :

Gehoord in raadkamer de heer advocaat-generaal Stevigny in zijn eensluidend advies ;

Ontvangt het beroep, verklaart het gegrond, dienvolgens, doet het vonnis a quo teniet en opnieuw wijzend,

Staat aan de echtgenoten D.M.-W. toe het kind Frank W. geboren te Gent, op acht mei 1900 vijfenzestig te erkennen.

MILITAIR GERECHTSHOF

28 juni 1966.

Voorzitter : M. De Preter.

Substituut-auditeur-generaal : R. Ducamp.

Advokaten : Mrs. I. Machiels ; K. Van Genechten ;

A. De Roeck ; R. Van De Vorst ; F. Meulemans.

Schuldig hulpverzuim. — Militair. — Mededader. — Schadeloosstelling. — Lukratieve leeftijd van de buitenhuis werkende echtgenote. — Wederhuwelijkskansen. — Basisloon. — Aftrek wegens persoonlijke onderhoud. — Pensioenverlies. — Morele vergoeding wegens verlies van zwangere echtgenote.

De militair, die bevoegd is om bevelen te geven niet alleen wegens zijn rang, maar ook wegens de bijzondere opdracht door de militaire oversten opgelegd, kan als mede-dader aan schuldig hulpverzuim veroordeeld worden indien hij geen gebruik maakt van zijn bevoegdheden, nml. geen bevel tot stoppen geeft.

Als pensioengerechtigde leeftijd van een buitenhuis werkende echtgenote kan deze van 60 jaar aanvaard worden.

De wederhuwelijkskansen dienen, als loutere eventualiteiten, verworpen.

Het loon, dat als basis dient van de evaluatie, is dit gedeelte van het loon van het slachtoffer, waaruit de rechthebbende een persoonlijk voordeel trekt.

Pensioenverlies bestaat slechts voor de echtgenoot, indien het eventueel pensioen van het slachtoffer (echtgenote) groter zou geweest zijn dan haar eigen onderhoudskosten.

De morele vergoeding voor de echtgenoot, die zijn zwangere echtgenote ten gevolge van een ongeval verliest, dient 150.000 F geschat.

O.M. t./ D. en G.

Op strafrechterlijk gebied :

1. Wat de beklaagde D. betreft :

Overwegende dat de feiten ten laste gelegd van de beklaagde bewezen zijn ;

Overwegende, aangaande het feit A, dat de verklaringen van de getuige O (st. 9) waarbij hij bevestigde dat D. al zwijmelende naar de Jeep ging en waarbij hij de rijwijze van de bestuurder van de Jeep beschrijft op zich

zelf reeds voldoende zijn om te bewijzen dat D. de wagen in staat van dronkenschap bestuurde en namelijk dat hij zich derwijze onder de invloed van de drank bevond dat hij niet meer beschikte over de bestendige beheersing van zijn daden; dat verschillende andere getuigenissen trouwens zo nopens de toestand van de beklaagde in de herbergen als nopens de manier waarop hij reed deze zienswijze beaamt;

Overwegende dat de beklaagde nopens de feiten B en C zijn schuld bekent; dat hij evenmin het vluchtmisdrijf ontkent;

Overwegende, aangaande het feit E, dat het Hof de overtuiging toegedaan is dat de beklaagde wist dat een persoon in groot gevaar verkeerde, vermits even vóór het ongeval O zijn aandacht vestigde op de omstandigheden dat hij moest oppassen nu er meisjes langs de baan reden, en dat hij op het ogenblik van de aanrijding gelet op de goede openbare verlichting heeft moeten zien dat hij een wielrijdster aanreed, en beseffen moest aan de hand van het geweld van de aanrijding dat de gevolgen voor het slachtoffer zeer erg moesten zijn en dat het in groot gevaar verkeerde; dat hij nochtans verder reed en zich om het slachtoffer niet heeft bekommerd;

Overwegende dat de ten opzichte van de beklaagde opgelegde straffen en getroffen beschikkingen rechtmatig voorkomen en dienen te worden bevestigd;

2. Wat de beklaagde G. betreft:

Overwegende dat deze beklaagde vruchteloos de dronkenschap betwist; dat deze toestand bewezen voorkomt aan de hand van de verklaringen van verschillende getuigen en o.m. van deze van O., waarop reeds gewezen werd, en waarin deze getuige bevestigt dat ook G. bij het verlaten van de ... (herberg) zwijmelde toen hij naar de Jeep ging;

Overwegende dat G., als overste van D., door adjudant P. als begeleider bij D. geplaatst werd nu, zoals P. verklaarde, G. de adjunct van P. was en deze laatste G. betrouwde;

Overwegende dat aldus G. voor gans de duur van de oefening, die op het ogenblik van het ongeval niet beëindigd was, met een bijzondere opdracht van toezicht over de bestuurder was gelast zodat de beklaagde een bezigheid verrichte, hem door zijn militaire oversten opgelegd, welke voorzichtigheid of bijzondere voorzorgen vereiste;

Overwegende dat de beklaagde derhalve terecht voor dit feit veroordeeld werd; dat de opgelegde straf billijk voorkomt;

Overwegende dat het Hof de zienswijze van de eerste rechter beaamt waar deze G. wegens het feit C heeft vrijgesproken; dat waar deze beklaagde, als overste en als begeleider, de uiterst laakbare fout beging D. te laten drinken en hem geen verbod op te leggen de Jeep te besturen, er nochtans twijfel voorhanden is nopens het oorzakelijk verband tussen de handelwijze van G. en de gedragingen van D. die het ongeval voor gevolg hadden, zijnde voor deze laatste de feiten B en C afzonderlijk van de dronkenschap werden beteuigd;

Overwegende dat het feit B ten laste gelegd van G. voor het Hof bewezen is geworden;

Overwegende dat G. weliswaar op het ogenblik van de aanrijding sliep, maar dat hij wakker is geworden ten gevolge van een schok die met inachtneming van de schade aan de Jeep zwaar moet geweest zijn; dat hij zijn schoot vol glasscherven vond ten gevolge van het stukslaan van de voorruit; dat hij niet normaal kunnen denken heeft dat de schok alleen aan een steen zou toe te schrijven zijn, dat hij heeft moeten beseffen dat een erge aanrijding met een andere weggebruiker was gebeurd; dat zulks volstaat om aan te nemen dat hij de toestand

van groot gevaar waarin iemand verkeerde zelf vastgesteld heeft, zoals ook het ongeval was voor D.

Overwegende dat hij desondanks aan D. niet gevraagd heeft af te stappen om zelf hulp te verlenen aan het slachtoffer en desnoods het bevel tot stoppen niet heeft gegeven hetgeen hij als overste had moeten doen;

Overwegende dat de hiernabepaalde straf wegens het feit B dient te worden opgelegd;

Overwegende dat de door G. gepleegde feiten van dien aard zijn dat hij in verzekerde bewaring dient te worden gesteld;

Op burgerlijk gebied:

Overwegende dat de burgerlijke partijen verklaard hebben te verzaken aan hun vordering tegen de Belgische Staat;

Overwegende dat, gelet op de vrijspraak van G. wegens het feit C, het Hof onbevoegd is om kennis te nemen van de vorderingen die tegen deze beklaagde gericht zijn;

1. Burgerlijke partij R.K.

Overwegende dat de eerste rechter terecht 32.768 frank wegens diverse onkosten toegekend heeft;

Overwegende dat het slachtoffer geboren is op 5-7-1940 en 26 jaar oud was; dat er termen zijn om aan te nemen dat de echtgenote van de burgerlijke partij, die werkzaam was bij E. tot aan een pensioenleeftijd van 60 jaar zou blijven werken hebben; dat met de huwelijkskansen van de weduwnaar geen rekening kan worden gehouden omdat een loutere eventualiteit niet in aanmerking kan worden genomen;

Overwegende dat de schade van de burgerlijke partij ontstaat door het derven van de bedrijfsinkomsten waaruit zij een persoonlijk voordeel trok hetzij: de netto inkomsten; (Cass. 12-4-1965; Rechtsk. Wb. 1966, kol. 1796);

Overwegende dat luidens de medegedeelde loonstaat over de inkomsten van 1965 het nettotoekomen 70.599 fr. bedroeg; dat 40 % voor eigen onderhoudskosten van het slachtoffer moet worden afgetrokken of 28.239 fr., blijft 42.360 fr.;

Overwegende dat voor een lucratieve periode van 34 j. en tegen 4,5 % een bedrag van 42.360 fr. x 172.468 = 7.305.74 fr. toekenbaar is;

Overwegende dat nu het pensioenverlies de eigen onderhoudskosten van het slachtoffer niet overtreft; de vordering dienaangaande dient afgewezen;

Overwegende dat voor zedelijke schade wegens verlies van zijn zwangere echtgenote aan de burgerlijke partij 150.000 fr. toekomt.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 18 maart 1966.

Voorzitter: M. Janssens.

Advocaten: Mrs. De Wolf en Speyer.

Kantonnement. — De consignatie is gelijk te stellen met een betaling onder voorwaarde. — Gevolg ten aanzien van de intresten. — Regeling van de intresten bij vaststelling van de voorwaarden van consignatie.

Het kantonnement van bepaalde sommen, regelmatig gedaan naar aanleiding van uitvoeringsmaatregelen, staat gelijk met een betaling van die sommen, in de mate waarin een definitief geworden veroordeling tegen de persoon die het kantonnement ervan heeft gedaan, deze

inderdaad als schuldenaar erkent. Het is derhalve gelijk te stellen met een betaling onder schorsende voorwaarde, bevrijdend voor de schuldenaar als de voorwaarde verwezenlijkt wordt, aangezien deze verwezenlijking terugwerkende kracht heeft. Daarom zijn na de storting geen interesten meer verschuldigd.

Maar niets belet dat vooraf tot vrijwaring van de belangen van de schuldeiser met betrekking tot de interesten een regeling wordt getroffen ofwel bij overeenkomst ofwel doordat de voorzitter de voorwaarden van de consignatie regelt.

N.V. Kegelkluis t./ Thys e.a.

Overwegende dat de vordering zoals zij in besluiten beperkt is er toe strekt te horen zeggen voor recht dat geen interesten verschuldigd zijn door aanlegster op de door haar gekantonneerde geldsommen, meer bepaald op de bedragen van 250.301 fr. vanaf de datum van kantonnement: 29-5-'59; van 90.587 fr. vanaf de datum van kantonnement: 12-5-'60; van 26.168 fr. (in werkelijkheid van 26.468 fr. zoals blijkt uit de afrekeningen en uittreksels van rekening) vanaf de datum van kantonnement: 20-12-1960 (in werkelijkheid: 5-12-1960); van 26.138 fr. vanaf de datum van kantonnement: 25-4-1961;

Overwegende dat het nuttig voorkomt de voorgaande rechtspleging tussen partijen gevoerd, als volgt samen te vatten;

dat o.m. huidige aanlegster veroordeeld werd door vonnis bij verstek van 26-2-1959 gedeeltelijk bevestigd door vonnis van 27 juni 1959 en nader bepaald door vonnis van 1 oktober 1960, tot betaling van schadevergoeding op grond van artikels 1382, 1383 B.W. wegens stoornissen die de normale ongemakken verbonden aan de nabuurschap merklijk of duidelijk overtreffen, door het verwekken van geluiden die overdreven zijn, namelijk tot betaling van volgende schadevergoeding aan verweerders:

aan 1e verweerder: 2350 fr. en 50 fr. per dag van 17-2-58 tot 19-9-1959;

aan 2de verweerder: 2350 fr. en 50 fr per dag van 17-2-58 tot 8-10-1959;

aan 3de verweerder: 2350 fr. en 50 fr per dag van 17-2-58 tot 16-9-1959;

aan 4de verweerder: 3860 fr. en 80 fr. per dag vanaf 17-2-1958;

aan 5de verweerder: 2350 fr. en 50 fr. per dag vanaf 17-2-1958;

aan 6de verweerder: 3860 fr en 80 fr. per dag vanaf 17-2-1958;

dat het arrest van het Hof van Beroep dd. 12-1-1962 deze vonnissen bevestigde behalve wat aangaat de gerechtelijke interesten in eerste aanleg bepaald op 5,5 %: *« zegt nochtans dat de gerechtelijke interesten gerekend zullen worden tegen een rentevoet van 4,5 % »*

dat de vonnissen uitvoerbaar werden verklaard niettegenstaande alle verhaal, en dat, volgens briefwisseling, een bevel van dhr. Voorzitter in kortgeding dd. 19 mei 1959 het voordeel van kantonnement heeft toegestaan aan huidige aanlegster;

dat het kantonnement gedaan werd, in akkoord tussen partijen wat de modaliteiten betreft, door opening van een bankrekening bij de Kredietbank op naam van beide raadslieden van partijen; (dat deze raadslieden niet anders kunnen zijn dan de sekwester in de zin van artikel 553 WBR; dat het kontrakt met de bankinstelling, oneigenlijke bewaargeving, niets anders kan zijn dan een kontrakt van lening (De Page V nr. 268);

dat na het definitief geworden arrest van 12-1-1962, en na herhaald bevel en beslag dd. 25-4-1962 - 28-4-1962 betekend op verzoek van huidige verweerders, de gekantonneerde geldsommen (in totaal 393.501 fr.) aan hui-

dige verweerders werden overgemaakt, vermeerderd met de interesten verwezenlijkt op bankrekening aan de rentevoet van slechts 0,50 % (hetzij voor het geheel bedrag van 397.637 fr. volgens uittreksel van rekening dd. 27-4-'62 uitgaande van de Kredietbank); (dat de afrekeningen die in de bundels voorkomen het oorspronkelijk gekantonneerd bedrag van 393.501 fr. blijven vermelden, derhalve zonder interesten, klaarblijkelijk omdat in de thesis van huidige verweerders de interesten verworven tijdens de duurtijd van het kantonnement ten goede komen aan huidige aanlegster ten voordele van wie het kantonnement werd toegestaan);

dat, na een reeks betalingen die dan volgen op 16-5-1962, 30-5-1962, 6-6-1962, en 19-6-1962 (het totaal door aanlegster betaalde schadevergoeding zou 499.386 fr. bedragen volgens laatste brief desbetreffende in bundel van verweerders, 546.807 fr. volgens laatste brief desbetreffende in bundel van aanlegster), partijen geen uiteindelijke afrekening opstelden, noch konden opstellen, omdat zij het oneens waren over het al of niet verschuldigd zijn door aanlegster van de interesten van 4,5 % op de gekantonneerde gelden tijdens de duurtijd van het kantonnement, principievraag die in het huidige geding aan de rechtbank wordt voorgelegd;

dat aanlegster op grond van dezelfde principievraag dagvaarde in kortgeding, op 15 mei 1962, ten einde de verdere tenuitvoerlegging van bovengenoemde vonnissen en arrest te horen verbieden; dat het bevel van de heer Voorzitter in kortgeding dd. 22 juni 1962 de vraag voorlopig ongegrond verklaarde;

Tegenreis:

Overwegende dat partijen tegen elkaar schadevergoeding vorderen voor tergend en roekeloos geding; dat aanlegster deze vordering niet in besluiten herneemt;

dat het van nu af duidelijk is dat deze vordering dient verworpen; dat het hier gaat over een vraag waaromtrent betwisting gerezen is in zuivere rechtstechniek; dat het de sereniteit van de debatten zou storen hiermee in verband een bijzonder opzet te veronderstellen;

Ontvankelijkheid:

Overwegende dat verweerders de onontvankelijkheid van de vordering opwerpen omdat de vordering zou indruisen tegen het gewijsde (vonnissen en arrest van 12-1-'62) vermits reeds definitief uitspraak gedaan werd over de gerechtelijke interesten te rekenen tegen een rentevoet van 4,5 % 's jaars;

Overwegende dat de rechtbank en het Hof van Beroep uitspraak hebben gedaan over het verschuldigd zijn van gerechtelijke interesten en over de rentevoet van 4,5 %, geenszins omtrent de bepaalde bedragen en termijnen waarop en tijdens dewelke interesten dienen berekend;

dat de gerechtelijke interesten verschuldigd zijn tot op de datum van betaling der hoofdsommen; dat de vraag die in huidige geding wordt opgeworpen te weten of het kantonnement al of niet, in die zin, moet gelijkgesteld worden met een betaling, niet gesteld werd in de voorgaande rechtspleging en derhalve niet beslecht werd door het Hof van Beroep;

Ten gronde:

Overwegende dat het kantonnement van bepaalde sommen, regelmatig gedaan naar aanleiding van uitvoeringsmaatregelen, gelijk staat met een betaling van die sommen, in de mate waarin door een definitief geworden veroordeling tegen de persoon die het kantonnement ervan heeft gedaan deze inderdaad als schuldenaar ervan erkend wordt;

dat de tekst van artikel 553 al. 3 W.B.R. waar het artikel 554 naar verwijst, geen andere interpretatie toelaat; dat de woorden «geldt als betaling» wettelijk het kantonnement gelijkstellen met een betaling, zonder andere mogelijke rechtsinhoud dan deze die aan het begrip betaling in rechte toegekend is, bevrijdend voor de schuldenaar, met eigendomswerving en bezit in hoofde van de schuldeiser met toepassing van de algemene regelen betreffende dit rechtsbegrip (De Page Vol. III nr. 394 en volgende) derhalve zonder mogelijk onderscheid tussen de personen tegenover wie de betaling als betaling zou gelden; dat het nadien verwezenlijken van de voorwaarde «in de mate waarin de beslagene erkent schuldenaar te zijn en als dusdanig erkend wordt» het tijdstip van de betaling niet wijzigt;

dat het verslag aan de Koning (Pasin. 1936 p. 223, Van Lennep, Het Kortgeding j. 300, idem Burgerlijk Procesrecht VIII pagina 248 nr. 43, 250 nr. 51) dezelfde interpretatie verduidelijkt waar uitdrukkelijk als «schorsende voorwaarde» genoemd wordt hetgeen inderdaad in de tekst van artikel 533 al. 3 WBR een schorsende voorwaarde is; dat de schorsende voorwaarde, al is zij door een wet ingesteld, geen andere rechtsinhoud heeft dan de schorsende voorwaarde in de algemene juridische betekenis; dat het verwezenlijken van de voorwaarde, namelijk de definitief geworden uitspraak, een terugwerkende kracht heeft (De Page, I o.m. nrs. 164 en volgende) tot op het ogenblik van het feit waaraan de rechtsgevolgen onder die voorwaarde verbonden zijn;

dat de ontleding van andere rechtsbegrippen in artikel 553 WBR eenzelfde lijn volgt en diezelfde rechtsfiguur weergeeft; dat dit artikel toelaat het kantonnement uit te voeren onder de vorm van een betaling in handen van een sekwester; dat geen andere dan de algemene regelen betreffende het sekwester ter zake van toepassing zijn (artt. 1961 en volg. burgerlijk wetboek); dat de betalingen in handen van een sekwester, bepaald zoals in artikel 1961, 3° B.W. te vergelijken zijn met betalingen aan derden aanvaard als aanbod van gerede betaling (De Page V nr. 282); dat dergelijke betalingen rechtsgeldig zijn met alle gevolgen van een regelmatige betaling (De Page III 434) en dat namelijk geen intresten meer verschuldigd zijn door de schuldenaar op de op die wijze betaalde geldsommen (De Page III nr. 500);

Overwegende dat de middelen en zeer volledige verwijzingen naar rechtspraak en rechtsleer voorgelegd door verweerders, hierna ter verduidelijking verder besproken, niet opwegen tegen de rechtspraak en rechtsleer in twee verwijzingen gegeven door aanlegster;

dat het Hof van Beroep te Brussel in arrest van 26-6-'59 de tekst van artikel 553 al. 3 WBR ontleed heeft en besluit «dat (de consignatie) als betaling geldt, niet alleen tegenover eventuele derde schuldeisers maar tevens bevrijdend is ten opzichte van de schuldeiser die de veroordelingstitel bekwam»; (arrest 1e kamer 26-6-1959 in zake Ahlers geciteerd door C. Caenepeel in studie over het Kantonnement, R.W. 1964-1965 Kol. 1864);

dat een als belangrijke rechtsleer te aanzien antwoord vermeld wordt in de voorbereidende werken van het Gerechtelijk Wetboek (Verslag door de H. De Baecq, Parl. Doc. Senaat 1964-1965 nr. 170 blz. 185 — eveneens geciteerd in gezegde studie C. Caenepeel) «Op een vraag van een lid aan wie de ingevolge artt. 1403 en 1404 gestorte som toebehoorde tussen het tijdstip van de storting en het tijdstip waarop het geschil bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing is beslecht, antwoordde de Koninklijke Commissaris dat de storting als betaling geldt voor zover de beslagene erkent schuldenaar te zijn of als zodanig wordt erkend en dat daarom trouwens na de datum van de storting geen intrest meer verschuldigd is. Hieruit

volgt dat, als later de schuldvordering definitief wordt erkend, het gestorte bedrag zal worden beschouwd als eigendom van de schuldeiser sinds het tijdstip van de storting»; dat dit antwoord des te meer waarde heeft omdat de nieuwe ontworpen teksten desbetreffende (artikels 1403 en volgende) het kantonnement herleiden tot inbewaargeving als waarborg (klaarblijkelijk overeenstemmende met «gage» in de franse wetgeving) en dat de «consignatie» niet meer uitdrukkelijk gelijk gesteld wordt met «betaling»;

Overwegende dat verweerders daartegenover verschillende middelen voorstellen die voorkomen als argumenten in billijkheid en de lege ferenda; dat zij voor het overige volgende gegevens ontwikkelen;

a) Overwegende dat verweerders vooropstellen dat zij zich «niet kunnen verzetten» tegen een kantonnement (o.m. Hof van Beroep Brussel 30-3-1962 J.T. 1962 p. 424, R.W. 1961-1962 Kol. 1906; Rechtbank van Kooph. Antwerpen 16-2-1965 R.W. 1964-1965 Kol. 1882); dat zij derhalve een straf zouden oplopen, straf die er zou in bestaan dat zij geen recht meer zouden hebben op de normale intresten (4,5 %) doch zich zouden moeten tevreden stellen met enkel de veel mindere rentevoet (0,50 %) van het kantonnerend organisme; dat het in de stelling van verweerders, zou volstaan dat gelijk welke schuldenaar zou kantonneren om te ontsnappen aan een veroordeling tot betaling van gerechtelijke intresten;

Overwegende dat, indien zoals werd aangenomen, de schuldeiser inderdaad eigenaar is vanaf het ogenblik van het kantonnement, indien hij zelf — en niet de sekwester, zeker niet de bankinstelling — het wettelijk bezit heeft van de gekantonnerde gelden (De Page V nr. 288), ook al is die eigendom en dat bezit het gevolg van een juridische fictie gebonden aan de terugwerkende kracht van een vervulde voorwaarde, klaarblijkelijk niets hem belet de voorwaarden van consignatie te doen bepalen bij kantonnement (artikel 553 WBR in fine), of, zoals in casu, bij overeenkomst; dat geenszins bewezen is dat een bepaalde geldsom niet voor de duurtijd van een procedure tegen een normale rentevoet kan geplaatst worden, minstens gelijk aan de bepaalde rentevoet voor gerechtelijke intresten; dat hijzelf — en niet de sekwester tegen wie in geen geval intrest kan verhaald worden (artikel 1936 De Page V nr. 265 litt. B) het risico van een te lage rente opneemt wanneer hij die niet bepaalt of zelfs schijnbaar een gekende lage rentevoet aanvaardt; dat in dit verband moet opgemerkt worden dat het verlies aan rente een objectief verlies is objectief niet te verantwoorden in de huidige economische omstandigheden onafgezien van de persoon die het verlies uiteindelijk moet dragen (reeds opgemerkt in Pand. Ve Consignation nr. 441 in verband met de Consignatiekas);

b) Overwegende dat verweerders het kantonnement bepalen als «voorlopige betaling», of voorlopige afkorting (volgens een terminologie ten onrechte toegeschreven aan het in deze zaak gegeven bevel van 22 juni 1962 in studie C. Caenepeel, R.W. idem nr. 58 Kol. 1863);

Overwegende dat deze uitdrukking «voorlopig» of «voorlopige betaling» geen juridische draagwijdte heeft; dat namelijk onjuist (want tegen de tekst en betekenis van artikel 553 al. 3 WBR) hieruit wordt afgeleid dat het kantonnement slechts een tijdelijke onbeschikbaarheid van de gekantonnerde sommen met zich brengt; dat deze sommen inderdaad, in feite, tijdelijk onbeschikbaar zijn, zoals ze ook in feite in bepaalde omstandigheden als een voorrecht van de schuldeiser kunnen beschouwd worden, maar in het geheel slechts hierom, omdat zij als betaling gelden onder schorsende voorwaarde;

c) Overwegende dat verweerders verwijzen naar gerechtelijke

telijke uitspraken, bevelschriften in kortgeding, die aanvaarden dat de schuldenaar een bijzondere opleg als toekomstige intresten moet kantonneren (Voorzitter Rb. van Kooph. Antwerpen dd. 16-7-1955 J.P.A. 1956 p. 335 en onuitgegeven beslissing Voorzitter Burg. Rb. Kortrijk 4-4-1963 in zake Vandenburie t./ N.V. Petroleum Raffinaderij);

Overwegende dat deze uitspraken inderdaad vermoedelijk uitgaan van de stelling van verweerders — hoewel die ook anders kunnen verklaard worden; dat in ieder geval door die rechtspraak bewezen is dat de Voorzitter in kortgeding bevoegd is en in feite ook maatregelen treft om de regeling van intresten desgevallend in het belang van de schuldeiser of op zijn vraag, of indien geen andere regeling mogelijk is, te vrijwaren;

d) Overwegende dat verweerders onderlijnen dat het kantonnement gevraagd wordt, en in casu gevraagd werd door aanlegster op 13 mei 1958, tot het bedrag waarvan de schuld oorzaak is van het beslag (art. 553 en 554 WBR), wat alle later verschuldigde sommen en onder meer de na het aantekenen van beroep nog afgeworpen intresten uitsluit;

Overwegende dat inderdaad « de betaling » bedoeld in artikel 553 WBR enkel terugslaat op hetgeen gekantonneerd werd en geenszins op het meerdere; maar dat de vraag hier precies gesteld wordt of de gerechtelijke intresten ook moeten berekend worden op gekantonneerde geldsommen tijdens de duurtijd van het kantonnement en waarvan de wet bepaalt dat ze gelden als betaling;

e) Overwegende dat verweerders, zoals terloops reeds aangeduid, voorhouden dat het de schuldenaar is, in casu aanlegster, die in feite de intresten van de Consignatiekas of van de bank zal opstrijken;

Overwegende dat aanlegster principieel geen enkel recht heeft op deze intresten, daar zij geacht wordt wettelijk geen eigenares noch bezitster van de gekantonneerde geldsommen te zijn geweest tijdens de duurtijd van het kantonnement;

f) Overwegende dat verweerders nog opwerpen dat de definitief geworden veroordeling, tegen aanlegster uitgesproken, aantoonst dat zij ten onrechte kantonneerde;

Overwegende dat in casu niet betwist wordt dat het kantonnement geschiedde in de door de wet gestelde voorwaarden; dat het theoretisch mogelijk is in bepaalde gevallen te bewijzen dat de « betaling » gebreken vertoont (De Page III nr. 411) bijvoorbeeld wanneer zij geschiedt is ter bedrieglijke benadeling van de rechten van de schuldeiser; dat echter het kantonnement als zodanig niet gebrekkig kan zijn of geacht worden ten onrechte te zijn uitgevoerd door het louter feit dat een definitieve veroordeling tegen de schuldenaar is ingetreden, vermits zij precies ingericht werd in functie van die toekomstige veroordeling;

Afrekening :

Overwegende dat partijen uiteindelijk geen afrekening vragen in de door hen gestelde vorderingen; dat derhalve het voorbehoud van verweerders desbetreffende gevraagd aangaande de cijfers vooropgesteld door aanlegster, evenmin als het algemeen voorbehoud van verweerders, in de huidige stand van het geding geen voorwerp heeft;

Overwegende dat het behoort de omschrijving van de vordering van aanlegster te verduidelijken zoals hierna, met inachtneming van de materiële vergissingen betreffende de reeds aangeduide cijfers;

Om deze redenen :

De Rechtbank,
Rechtdoende bij tegenspraak,

Na erover beraadslaagd te hebben,
Alle andere en strijdige besluiten verwerpend,
Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond.

Hoofdeis :

Zegt voor recht dat de geldsommen gekantonneerd in handen van de sekwester en in bankrekening van de Kredietbank nr. 029/13/00529 geopend op 29-5-1959, zoals die gestort werden door aanlegster, en verschuldigd zijn door aanlegster aan verweerders in uitvoering van veroordelingen uitgesproken tegen haar door definitief geworden arrest van 12-1-1962 en vonnissen van 26 februari 1959, 27 juni 1959 en 1 oktober 1960, betalingen zijn van aanlegster aan verweerders in de zin van artikel 553 al. 3 WBR vanaf de datum van het kantonnement, meer bepaald :

250.301 fr. gekantonneerd op 29-5-1959

90.587 fr. gekantonneerd op 29-5-1959,

26.468 fr. gekantonneerd op 5-12-1960,

26.138 fr. gekantonneerd op 25-5-1961;

dat verweerders derhalve geen gerechtelijke intresten kunnen aanrekenen op deze sommen vanaf genoemde data.

Veroordeelt verweerders tot de kosten.

Verleent akte aan de verweerders van hun schatting van het geding, eisen en tegeneis, in hun geheel, elk afzonderlijk en in elk van hun delen afzonderlijk op meer dan 100.000 fr. alleen om aan de wetten van aanleg en bevoegdheid te voldoen.

Tegeneis :

Verklaart de tegeneis ontvankelijk maar ongegrond.

Wijst aanleggers op tegeneis af en veroordeelt hen tot de kosten dezer.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

3e Kamer. — 16 december 1966.

Voorzitter : M. Pexsters.

Openbaar Ministerie : M. Gielen.

Advocaten : Mrs. Warnants en Rombouts.

Verzekeringen. — Bewijs van de overeenkomst. — Aanvraagformulier door de verzekeraar ingediend bij het bestuur van het wegverkeer. — Voorstel tot verzekering, ondertekend door de verzekeringnemer. — Omvang van de verzekering niet vermeld. — Geen bewijs.

Het bescheid dat door een verzekeringsmaatschappij op naam van een persoon werd overgemaakt aan het bestuur van het wegverkeer, krachtens art. 25bis van het K.B. van 31 december 1953, gewijzigd door het K.B. van 31 december 1956, houdt zonder meer geen bewijs in dat een verzekeringsovereenkomst tussen die personen en de verzekeringsmaatschappij is tot stand gekomen.

Een door een verzekeringnemer ondertekend voorstel tot verzekering houdt bij de aanvaarding van de verzekeraar evenmin het bewijs in dat tussen partijen een verzekeringsovereenkomst is tot stand gekomen, indien dit voorstel niet de essentiële elementen van de verzekeringsovereenkomst bevat en meer in het bijzonder niet de omvang van de verzekering inhoudt.

Mutuelle Générale Française Accidents t./ Molémans.

Gelet op de inleidende dagvaarding, betekend bij geboekt exploit van gerechtsdeurwaarder Albert Smeets te Peer van 21 mei 1966;

Overwegende dat aanlegster van verweerder een bedrag opeist van 10.211 fr. vermeerderd met interesten en kosten, som eventueel te vermeerderen lopende het geding, en insgelijks vordert dat verweerder zou gehouden zijn tot ondertekening van de autoverzekeringsspolis nr. 82013 ;

Overwegende dat partijen wettelijk pleitbezorger stelden en de eis ontvankelijk is ;

Overwegende dat het blijkt uit de elementen van de bundel en de voorgebrachte bescheiden dat ten einde de inschrijving van een nieuw motorvoertuig te bekomen, nl. een personenwagen, aanlegster een aanvraagformulier op naam van verweerder aan de betrokken dienst van het Ministerie van Verkeerswezen overmaakte alsook dat verweerder een voorstel ondertekende op 17 augustus 1964 ten einde een verzekering af te sluiten bij aanlegster, maar nooit een polis ondertekend heeft ; dat verweerder thans voorhoudt dat geen verzekeringsovereenkomst tussen partijen tot stand is gekomen en hij niet gehouden is tot ondertekening van de polis ;

Overwegende dat het bescheid aan de dienst van het Wegverkeer door aanlegster overgemaakt en voormeld, naar aanleiding van art. 25 bis van het K.B. van 31 december 1953, houdende inschrijving der motorvoertuigen en art. 3 van het K.B. betreffende de aanvraag tot deze inschrijving met bewijs dat een verzekeringskontraat werd afgesloten overeenkomstig de bepalingen van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte verzekering van autobestuurders met de aanvrager als verzekeringsnemer, geen bewijs inhoudt van het verzekeringskontraat ; (zie Cass. 26 juni 1964 - Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, p. 7528, van 1965) ;

Overwegende dat bij onderzoek van het door verweerder ondertekend voorstel van 17 augustus 1964 er niet kan worden uitgemaakt dat verweerder wel degelijk werd ingelicht over al de essentiële bepalingen van het verzekeringskontraat vermeld in de polis ; dat inderdaad enkel op dit voorstel de duur van het kontraat en de prijs der verschuldigde premie werd aangebracht, maar geen vermeldingen betreffende de omvang van het verzekeringskontraat ; dat de polis met de algemene voorwaarden door verweerder niet werd ondertekend en bijgevolg dient te worden aanvaard dat vooralsnog geen overeenkomst tussen partijen betreffende de bepalingen van deze polis tot stand is gekomen ; (zie Inleiding tot het Verzekeringsrecht, door R. Vandeputte — 1946 — Le Droit des Assurances Terrestres par Willy Van Eekhout nr. 215 — Les Nouvelles, Droit Commercial, Tome V, Les Assurances (1966) nr. 436 en 435) ;

Overwegende dat derhalve de eis als ongegrond dient te worden afgewezen ;

Gelet op de voorschriften van de art. 2-30 tot 37 der wet van 15 juni 1935, welke werden nageleefd ;

Om deze redenen :

De Rechtbank,
uitspraak doende op tegenspraak, gehoord de Heer Gielen, Procureur des Konings, in zijn advies, gegeven in het nederlands ter openbare zitting van 25 november 1966, alle andere besluiten verwerpende,

Verklaart de eis ontvankelijk maar ongegrond ;

Wijst aanlegster af en veroordeelt haar tot de kosten van het geding.

NOOT. — Het door het vonnis geciteerde cassatie-arrest van 26 juni 1964 is gepubliceerd in R.W. 1964-65, 815. Zie nog Vrederegerecht Ekeren, 16 december 1965, R.W. 1965-66, 1462.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

3 april 1967.

Voorzitter : M. Croonen.

Rechters : M.M. Buelens en Janssens.

Advocaat : Mr. H. Schiltz.

Voornaam. — Keuze. — Verbetering.

Het recht om de voornamen van een kind te kiezen behoort aan de vader.

Wanneer de ambtenaar van de burgerlijke stand ten onrechte door zedelijke dwang de vader ertoe gebracht heeft af te zien van de gekozen naam en een andere te aanvaarden is de vordering van de vader tot verbetering van de geboorte-akte gegrond.

Van Edom t./ Prokureur des Konings.

Gezien voorgaand verzoekschrift ;

Gehoord in de Raadkamer meester Schiltz, raadsman van vertoger die de uiteenzetting der zaak doet ;

Gehoord de heer J.P. Dieudonné, eerste Substituut Procureur des Konings in zijn advies ;

Aangezien Van Edom Julius vertegenwoordigd door meester Van den Heuvel, pleitbezorger, bij verzoekschrift van 16 mei 1966 aan de Rechtbank vraagt te bevelen de geboorteakte van Koenraad Van Edom, ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand van Lier, akte nr. 8 van 24 januari 1966, te wijzigen door de voornaam Koenraad te vervangen door deze van Kurt die de echte voornaam is ; te bevelen dat het vonnis zal overgeschreven worden in de lopende registers van de burgerlijke stand der stad Lier door de ambtenaar van de burgerlijke stand en dat er melding zal van gemaakt worden in rand van de verbeterde akte ;

Aangezien eiser voorhoudt dat hij bij de aangifte van zijn zoon aan de Ambtenaar van de burgerlijke stand der Stad Lier, de wens te kennen gaf, zijn kind de voornaam Kurt te geven ; dat echter de Ambtenaar weigerde deze naam in te schrijven en de voornaam Koenraad akteerde ;

Aangezien uit de informatie door de heer Prokureur des Konings ingesteld, blijkt dat eiser bij de aangifte van zijn zoon de wens uitdrukte deze « Kurt » als voornaam te geven, doch dat de ambtenaar van de burgerlijke stand weigerde deze voornaam te akteren daar naar diens oordeel, « Kurt » een vervorming is van de duitse naam Konrad, en gezien de bediende van de burgerlijke stand geen keuze liet, eiser, uiteindelijk na discussie, akkoord ging met de naam Koenraad ;

Aangezien de keuze van de voornaam een prerogatief is van de ouderlijke macht die tijdens het huwelijk uitgeoefend wordt door de vader (Rb. Brussel 25 maart 1925 - B.J. 1925, 414) ;

Aangezien bij miskenning van dit recht, het de vader toegelaten is een verandering van voornaam te vorderen door aanwending van de procedure tot verbetering van de naam in de akte van geboorte, zoals voorzien bij de wet van 11-21 Germinal jaar XI (Rb. Brussel 18 juni 1960 Rev. dr. fam. 1960, 158 ; Rb. Antwerpen 4 februari 1954, R.W. 1953-1954, 1868) ;

Aangezien zo de keuze van de voornaam niet volkomen vrij is en in principie alleen namen die voorkomen op de gebruikelijke kalender en die van bekende personen uit de oudere geschiedenis, als voornamen kunnen gegeven worden en het de ambtenaar van de burgerlijke stand verboden is enige andere te aanvaarden (art. I van de

wet van 11-21 Germinal jaar XI), dit voorschrift echter niet naar de letter dient nageleefd maar veeleer naar de geest ervan die het geven van een belachelijke of onbetamelijke naam heeft willen verbieden; (zie Mazeaud - Les noms de personnes nr 545);

Aangezien het volstaat dat de gewoonte ingang heeft gevonden om andere voornamen te geven dan degenen die voorkomen op de kalenders en die van gekende personen uit de geschiedenis; dat men overigens rekening moet houden met de tijdsevolutie (Hof van Beroep Brussel, 21 januari, 1959. Pas. 1960-11-117);

Aangezien de schrijfwijze van de namen, zoals die in de kalenders of in de geschiedenis voorkomt, niet behoeft gevolgd te worden en nevenvormen, ontstaan door afkorting of vervorming, toegelaten zijn;

Aangezien de naam «Kurt» een vervorming is, alleszins een gebruikte afkorting van Konrad of Koenraad en de naam van «Kurt» voorkomt in het woordenboek van voornamen door Dr. J. Van de Schaer, uitgave Utrecht, Antwerpen 1964 blz. 154;

Aangezien anderzijds bezwaarlijk kan aangenomen worden dat eiser vrij heeft ingestemd met de door de Ambtenaar van de burgerlijke stand geachteerde voornaam «Koenraad»; dat integendeel ten genoegte van recht bewezen is dat deze voornaam aan vertoger werd opgedragen onder zedelijke dwang;

Dat derhalve de vordering gegrond is;

Aangezien de beschikkingen van artikels 2. 9. 30. 35. 36. 37. 40. 41 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken werden nageleefd;

Om deze redenen:

de Rechtbank, gelet op het schriftelijk advies van de Heer Procureur des Konings, beveelt dat de geboortakte van Koenraad Van Edom, ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand van Lier, akte nr. 86 dd. 24 januari 1966, zal verbeterd worden met dien verstande dat de naam «Koenraad» zal vervangen worden door deze van «Kurt» die de echte naam is.

Beveelt dat tegenwoordig vonnis zal overgeschreven worden in de lopende registers van de burgerlijke stand der Stad Lier, door de heer Ambtenaar van de burgerlijke stand zodra het hem zal ter hand gesteld worden en dat melding dezer verbetering zal gemaakt worden op de rand der verbeterde akte.

NOOT: cfr. tevens Rb. Dendermonde 20-01-1966, R.W. 66-67, 1822 en Rb. Gent 30-06-1965, R.W. 66-67, 1826 die andere aspecten van hetzelfde probleem behandelen.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUGGE

5e Kamer. — 27 februari 1967.

Voorzitter: Baron de Crombrugghe de Looringhe.

Openbaar Ministerie: M. Colaert.

Advocaat: Mr. Verstrecken (Antwerpen).

Vlees. — Verkoop van «chips». — In slagerswinkel.

De verkoop van «chips», zijnde schijfjes gebakken aardappelen verpakt in cellofaanzakjes, is geoorloofd, daar de openbare gezondheid en hygiëne hierdoor niet wordt aangetast en geen bedrog of vervalsing mogelijk is.

Aldus verkochte chips vallen onder de bijprodukten van vleeswaren bedoeld door het 4^e, litt. F van de ministeriële circulaire van 13 oktober 1964, houdende toelichting van het K.B. van 12 december 1955.

Deceuninck.

Overwegende dat gedaagde vervolgd wordt wegens overtreding van de bepalingen van art. I, 1° h en 12 van het K.B. van 12-12-1955 dat o.m. bepaalt: «de lokalen mogen alleen gebruikt worden voor de handel in vlees, vleeswaren en verduurzaamde of bewerkte produkten, dienende tot het kruiden en het bereiden van vlees», namelijk «chips»;

dat de aldus verkochte «chips» mechanisch ontschilde aardappelen zijn, die verder mechanisch in schijfjes gesneden worden, verduurzaamd door het bakken in dierlijk vet en verpakt in luchtdichte cellofaanzakjes;

overwegende dat talrijke culinaire recepten het gebruik van «chips» voorzien bij de bereiding en het opstellen van vleesgerechten, zodat «chips» als bijprodukten van vleeswaren kunnen aanzien worden;

overwegende dat de aldus verkochte «chips» noch de openbare gezondheid, noch de hygiëne aantasten, en ook niet van aard zijn bedrog of vervalsing mogelijk te maken;

overwegende dat, aldus gepresenteerd in een vorm die geen enkele keukenvoorbereiding vóór hun gebruik vereist, die «chips» gerust mogen gerangschikt worden onder de bijprodukten bedoeld door het 4^e littera F van het ministerieel rondschrijven van 13 oct. 1964, houdende toelichting van het K.B. van 12 december 1955, nl. onder «geconserveerde groenten die verkocht worden in hermetisch gesloten blikken met kleine afmetingen»;

overwegende dat het feit ten laste gelegd van Deceuninck Walter derhalve niet gebleken is.

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak, zegt dat het feit lastens gedaagde niet gebleken is en spreekt hem vrij zonder kosten.

NOOT — Tegen dit vonnis werd geen hoger beroep ingesteld.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

1e Kamer. — 31 maart 1967.

Voorzitter: M. Zenner.

Rechters: M.M. Mosselman en Matthys.

Faillissement. — Synallagmatische verhouding tussen de gefailleerde en zijn schuldenaar die tevens schuldeiser is. — Toepassing van de exceptio non adimpleti contractus.

Gedaagde heeft enerzijds een schuldvordering op de gefailleerde wegens prestaties, eerst als verkoper in dienstverband, later als vrije verkoper, anderzijds een schuld wegens een lening die de gefailleerde hem bij zijn diensttreding had toegestaan voor de aankoop van een auto die bestemd was om gebruikt te worden voor zijn dienstverrichtingen. Bij de faillietverklaring waren beide schuldvorderingen niet effen.

Daar de lening deel uitmaakt van de tussen partijen overeengekomen voorwaarden, of er minstens zeer nauw verband mee houdt, en moest gedelgd worden door middel van inhoudingen op het loon of de commissies van gedaagde, waren partijen ten opzichte van hun wederkerige schulden verbonden door eenzelfde juridische band. Op grond van de exceptio non adimpleti contractus, die wegens de synallagmatische verhouding tussen partijen hier mag ingeroepen worden, kan gedaagde er niet toe gehouden zijn aan het faillissement terug te geven wat hij nog aan de gefailleerde verschuldigd was, vooraleer het faillissement de tegenprestatie uitvoert; er treedt schuldvergelijking in.

Mr. Mares q.q. t./ Verstraeten.

Overwegende dat aanlegger, in zijn hoedanigheid van curator van het faillissement De Schaepdrijver Paul, bij de tegenwoordige vordering, de terugbetaling benaastigt van een bedrag groot 55.697 fr., zijnde het saldo dat, volgens aanlegger, verweerder aan de gefailleerde verschuldigd was op datum van het faillissement, ten titel van saldo van geleende gelden; dat benevens dit bedrag, aanlegger nog aanspraak maakt op de betaling van verwijl-intresten;

Overwegende dat, vooreerst, wat betreft zijn aanspraken op verwijl-intresten, aanlegger zijn vordering steunt op een zg. ingebrekestelling, zijnde een aangetekend schrijven aan verweerder toegestuurd op 19 februari 1963; dat echter, voor zoveel voormeld schrijven tot doel zou hebben gehad verweerder tot terugbetaling aan te manen, dit schrijven ten overstaan van verweerder welke geen handelaar is, niet kan gelden als regelmatige ingebrekestelling, zoals voorzien door art. 1146 B.W. (De Page Deel III nr 143/b), die de intresten doet lopen; dat derhalve de vordering, waar zij ertoe strekt verweerder te horen veroordelen tot het betalen van verwijl-intresten, ongegrond voorkomt;

Overwegende dat, wat betreft de gevorderde hoofdsom, verweerder de aanspraken van aanlegger betwist; dat hij niet ontkent van de gefailleerde een bedrag groot 85.000 fr. in leen te hebben ontvangen, doch onder het voordeel van de onsplitsbaarheid van zijn bekentenis, voorhoudt dat zijn schuld jegens de gefailleerde gedelgd is ten gevolge van afhoudingen welke door deze laatste werden gedaan op lonen en commissielonen die hem verschuldigd waren tengevolge van zijn bedrijvigheid in dienst van de gefailleerde De Schaepdrijver;

Overwegende dat verweerder zich dus beroept op compensatie van zijn schuld met de schulden welke de gefailleerde tegenover hem had;

Overwegende dat de schuldenaar van een gefailleerde principieel slechts gerechtigd is de compensatie in te roepen, tussen die schuld en de vordering welke hijzelf tegen de gefailleerde bezit, wanneer de compensatie wettelijk is en indien zij uitwerking heeft gehad vóór het vonnis dat het faillissement heeft uitgesproken; dat in zulk geval de compensatie mag worden ingeroepen indien de twee schuldvorderingen — deze van de schuldenaar en deze van de gefailleerde — effen en opeisbaar zijn (Gent, 24-5-1871, Pas. 1871-11-291; Namur: Code de commerce Deel III N° 1652; De Perre, Manuel du curateur de faillite, nr 278);

Overwegende dat terzake door de voorgebrachte bescheiden en door de verklaringen van partijen vaststaat dat verweerder in vast dienstverband van de gefailleerde in dienst is geweest tot op 30 november 1963 en daarna nog als vrije verkoper voor rekening van De Schaepdrijver hop heeft verkocht; dat het eveneens vaststaat dat verweerder volgens de gefailleerde wegens ontvangen leningen op 31 mei 1963 (zie brief van de gefailleerde van 19-2-1963 aan verweerder) nog een saldo verschuldigd zou blijven van 55.697 fr.; dat uit ditzelfde schrijven blijkt dat verdere afhoudingen door de gefailleerde zouden worden gedaan, op sommen welke aan verweerder toekwamen, zodat deze op datum van 30-11-1963 tot 46.697 fr. zouden zijn herleid;

Overwegende dat bovendien uit de gegevens van de bundels van de partijen is gebleken dat verweerder voor rekening van de gefailleerde na 30 november 1963 als vrije verkoper werkzaam is gebleven; dat evenwel hic et nunc niet kan worden uitgemaakt aan welk commissieloon, vermits het door de gefailleerde in zijn schrijven van 19-2-1963 voorgesteld commissieloon door verweerder in zijn antwoord van 25.2.1963 wordt verworpen, en dat een com-

missieloon van 4 fr. per kgr. hop door hem wordt gevorderd, samen met de opgave van de rekeninguittreksels betreffende commissielonen voor ingebrachte zaken waarop verweerder in dat schrijven beweert nog gerechtigd te zijn;

Overwegende dat derhalve, principieel, noch de schuld van de gefailleerde tegenover verweerder, noch de schuld van deze laatste principieel het effen karakter vertonen, vereist voor de wettelijke compensatie van schulden; dat echter uit de gegevens van het geschil blijkt dat de beide schulden connexe schulden zijn waarvan de ene de andere moet dekken, vermits zij spruiten uit dezelfde oorzaak, nl. de overeenkomst die tussen hen bestond;

Overwegende dat inderdaad de schuld van de gefailleerde wegens verweerdere prestaties, eerst als verkoper in vast dienstverband, en daarna als vrije verkoper, betrekking hebben op commissielonen, vergoedingen en lonen, terwijl de schulden van verweerder spruiten uit een lening die hem door de firma De Schaepdrijver werd toegestaan bij de aanvang van zijn in diensttreding voor de aankoop van een auto bestemd om te worden gebruikt voor zijn dienstverrichtingen; dat uit de omstandigheden der zaak blijkt dat die lening deel uitmaakte van de tussen partijen overeengekomen voorwaarden, of er allerm minst zeer nauw mede in verband staat, en dat zij trouwens moest worden gedelgd door middel van afhoudingen te verrichten op door verweerder verdiende lonen, vergoedingen en commissielonen;

Dat derhalve moet worden aangenomen dat de betalingen door de gefailleerde aan verweerder te doen en de door deze te verrichten terugbetalingen, een geheel vormen;

Overwegende dat verweerder en de gefailleerde dus wederkerig verbonden waren door éénzelfde juridische band zodat de prestaties van de ene gewaarborgd waren door deze van de andere, en dat de ene, op grond van de « exceptio non adimpleti contractus » niet gerechtigd is van de andere de uitvoering van de verbintenis te vorderen zolang deze haar eigen verplichtingen niet heeft nageleefd (zie nota Fredericq onder arrest Gent 10-7-1947 in Rev. crit. Jur. Belge 1948 blz. 53 en vlg.); dat overigens, indien voor een geldige opwerping van de « exceptio non adimpleti contractus », het bestaan van een synallagmatische overeenkomst tussen partijen principieel is vereist, men in het algemeen aanneemt dat het toepassingsveld van deze « exceptio » mag worden uitgebreid tot elke juridische toestand welke tussen de partijen synallagmatische verhoudingen impliceert (De Page Deel II nr 866) wat terzake minstens het geval is;

Overwegende dat hogervermelde saamhorigheid tot het wezen zelf de wederkerige verbintenissen behoort, zodat er in geval van faling niet kan van afgeweken worden (Gent 10-7-1947 hoger vermeld); dat verweerder dienvolgens niet kan gehouden zijn aan de faling terug te geven wat hij nog aan de gefailleerde verschuldigd was vooraleer de faling de tegenprestatie uitvoert; dat er in dit geval inderdaad wettelijke schuldvergelijking bestaat niettegenstaande het tussengekomen faillissement, vermits de oorzaken die de schuldvergelijking in geval van faillissement normaal beletten, niet aanwezig zijn (Gent 10-7-1947 hierboven);

Overwegende dat het er terzake derhalve op aankomt te bepalen:

1) welk saldo aan commissielonen volgens contractueel percentage door de gefailleerde aan verweerder verschuldigd was op het einde van het dienstcontract dat tussen partijen heeft bestaan, zijnde op 30 november 1963, en welke andere vergoedingen;

2) welke sommen op grond van commissielonen nog aan verweerder verschuldigd werden wegens zijn bedrijvigheid als vrije verkoper voor rekening van de gefail-

leerde, na het einde van het dienstcontract, dus na 30 november 1963 tot op de datum van het faillissement, en welke andere vergoedingen;

3) de balans op te maken van de sommen welke de gefailleerde en verweerster aan elkander verschuldigd waren op de datum van het faillissement;

Overwegende dat derhalve een deskundig onderzoek zich terzake opdringt zoals hierna bepaald;

.....

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

24 februari 1967.

Voorzitter: M. Driessen.

Rechters: M.M. Toppet en Vandeplas.

Advocaten: Mrs. Smeets en Rakels.

Verstek. — Vonnis dat bij verstek de echtscheiding uitsprekt en een onderhoudsgeld toekent. — Geen uitvoering binnen het jaar wat betreft het onderhoudsgeld. — Verval.

In 1956 bekam eiseres bij verstek, bij gemis aan verschijning, tegen haar man een vonnis van echtscheiding, dat haar voor haarzelf en voor haar kinderen een onderhoudsgeld toekende. Na het overlijden van de man beweert zij, in een geding tegen zijn tweede vrouw, een vordering te hebben tegen de gemeenschap die tussen de man en de tweede vrouw bestaat heeft.

Nu niet blijkt dat het verstekvonnis met betrekking tot het onderhoudsgeld binnen het jaar na de uitspraak, vrijwillig of gedwongen, werd ten uitvoer gelegd, is het krachtens art. 156 Rv. vervallen.

Kuypers t./ Schuermans.

Gezien de stukken van het geding en meer bepaald de inleidende dagvaarding van gerechtsdeurwaarder Carlo Van Elst te Mechelen a./Maas dd. drie februari 1966 die ertoe strekt verweerster te horen veroordelen om te betalen aan aanleggers de som van 149.600 frank samen met de vergoedende intresten, de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding;

Retroacten der zaak.

Door vonnis bij verstek gewezen op 22 november 1956 door de burgerlijke rechtbank te Tongeren werd aan Kuypers Paulina de echtscheiding toegestaan tegen haar echtgenoot wijlen Hamers Albert, in tweede huwelijk echtgenoot van verweerster;

Door dit vonnis werd tevens aan aanlegster voor haar en haar vier kinderen een onderhoudsgeld van 2.000 frank per maand toegewezen, betaalbaar in handen van eerste aanlegster, de eerste van iedere maand volgend op de uitspraak;

Hamers huwde na de echtscheiding, met huidige verweerster Schuermans Maria;

Op 12-7-65 overleed Hamers als slachtoffer van een verkeersongeval. Zijn echtgenote Schuermans stelde zich burgerlijke partij en bekam schadeloosstelling door vonnis van de correctionele rechtbank van Tongeren dd. 14 december 1965.

Thans vorderen aanleggers, zijnde de uit de echt gescheiden vroegere echtgenote Hamers en haar huidige echtgenoot, betaling van de sedert 1 december 1956 vervallen onderhoudsgelden;

Aanleggers stellen deze vordering in tegen de huidige Wwe Hamers-Schuermans «omdat ingevolge art. 1409 B.W. de schuldeisers van onderhoudsgeld een vordering hebben tegenover de gemeenschap; verweerster de nala-

tenschap van wijlen Hamers heeft aanvaard; verweerster derhalve gehouden is tot betaling van het passief van de gemeenschap»;

Ten gronde.

Overwegende dat verweerster vooreerst opmerkt dat het verstekvonnis dd. 22 november 1956 waarop aanleggers zich beroepen, voor wat betreft het onderhoudsgeld niet binnen het jaar uitgevoerd werd zodat zij vervallen zijn van hun rechten;

Overwegende dat art. 156 Burg. Procesrecht bepaalt dat de vonnissen bij verstek, bij gemis aan verschijning, binnen het jaar van hun uitspraak ten uitvoer moeten worden gebracht;

Overwegende dat bij ontstentenis van deze tenuitvoerlegging binnen de aangehaalde termijn het vonnis vervalt (Braas, Proc. Civ. T. II nr. 944-1133);

Overwegende dat aanleggers voorhouden dat het kwestig vonnis uitgevoerd werd gezien zij een overschrijving dd. 26-2-1958, ten bedrage van 5.064 fr. voorbrengen uitgaande van Mevr. Reuten M., advocaat;

Overwegende dat verweerster deze versie ten stelligste betwist en ontkent dat deze storting betrekking heeft op enige daad van vrijwillig of gedwongen uitvoering;

Overwegende dat aanleggers in gebreke blijven hun bewering te staven; dat gezien de tegenstrijdige beweringen van partijen aanleggers desnoods aan de hand van de nodige deurwaardersexploiten hun bewering kunnen bewijzen;

Overwegende dat zij in gebreke blijven deze stukken voor te brengen;

Dat de eis gesteund op een vervallen vonnis dienvolgens ongegrond voorkomt;

Overwegende dat vermits het eerste middel door verweerster ter zake opgeworpen, gegrond voorkomt, het overbodig is alle verdere middelen door partijen aangehaald te ontmoeten;

Gezien artt. 2, 30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen:

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak, alle andere en verdere besluiten verwerpend, verklaart de eis onvankelijk doch ongegrond;

Wijst aanleggers af en veroordeelt hen tot de kosten.

VREDEGERECHT TE LANDEN

6 januari 1967.

Rechter: M. Nagels.

Advocaten: Mrs. Renard en Tudts loco Maisse.

Huur van handelshuizen. — Art. 14. — Huur van onbepaalde duur. — Begrip.

De huurder van een handelshuis zegde de huur op tegen het einde van het derde jaar, maar stelde voor de huur voort te zetten tegen een verminderde prijs. Over dit laatste werd een akkoord bereikt. Later gaven de eigenaars een opzegging van 18 maanden; zij beweren dat na het derde jaar een huur van onbepaalde duur is ingegaan.

Die stelling is onjuist, want toen de huurder opzegde, was er geen sprake van verval van recht op huurnieuwening, en hij is in het bezit van het gehuurde goed gebleven krachtens de nog steeds voortlopende oorspronkelijke huur van negen jaar, zij het tegen verminderde prijs.

Brouwerij Artois t./ Maréchal e.a.

Aangezien verweerders eigenaars zijn van een handels-huis, dienend als herberg, gelegen te Landen, Stationplein; dat op 1 mei 1958 dit goed in huur werd gegeven aan aanlegster mits een jaarlijkse huurprijs van 66.000 fr. alle lasten inbegrepen; dat deze huurovereenkomst gesloten werd tussen aanlegster en verweerders, daarin begrepen Mevrouw We. Maréchal, toen nog in leven;

Aangezien na het verstrijken van het eerste triënnat, aanlegster in dato van 19 oktober 1960 bij aanbevolen schrijven aan verweerders een regelmatige opzeg liet geworden, hun betekende dat het in huur gehouden goed terug ter huer beschikking zou gesteld worden tegen 30 april 1961, er nochtans aan toevoegende dat zij de mogelijkheid zou inzien de huurovereenkomst van 1 mei 1958 voort te zetten zo de huur gebracht werd op 3.000 fr. per maand; dat na verschillende onderhandelingen, partijen akkoord geraakten op een maandelijks bedrag van 4.000 fr en zulks vanaf 1 januari 1961; dat aanlegster dit akkoord schriftelijk bevestigde op 19 januari 1961 en de rechtsvoorganger van de vier eerste verweerders, Mevrouw We. Henri Maréchal, op 10 januari 1961;

Dat aanlegster in dato van 17 mei 1961 aan alle verweerders bevestigde dat de bestaande huurovereenkomst zou voortduren tot 30 april 1967 en dat zij zich bereid verklaarde de huurprijs van 4.000 fr. slechts te betalen vanaf 1 mei 1961; dat niettegenstaande dit schrijven gericht aan alle verweerders, door deze laatsten geen enkele opmerking werd gemaakt; dat de bedongen huurprijs van 4.000 fr. regelmatig werd betaald en aangenomen, niet alleen door Mevrouw Henri Maréchal, maar insgelijks na de dood van deze laatste door de vier eerste verweerders;

Aangezien in dato van 25 november 1963, na nog vergeefs getracht te hebben een verhoging van de betaalde huur te bekomen, verweerders aan aanlegster een opzegging betekenden tegen 31 mei 1965, opzeg van 18 maanden gesteund op art. 14 van de wet van de handelshuurovereenkomsten; dat op 21 februari 1964 aanlegster antwoordde, de geldigheid van de gegeven opzeg betwistte en de niet toepasselijkheid van art. 14 inriep daar de huurovereenkomst nog steeds voortduurde;

Dat aanlegster insgelijks in dit schrijven en in ondergeschikte orde de hernieuwing van de huurovereenkomst aanvroeg tegen de huurprijs van 4.000 fr. per maand; dat, bij schrijven van 13 maart 1964, verweerders op hun standpunt bleven en de hernieuwing toestonden mits de volgende voorwaarden: huurprijs van 6.500 fr. per maand, alle belastingen ten laste van de huurder, indexbepaling en recht van opzegging ingeval van verkoop;

Aangezien er ter zake dient nagegaan te worden of de door verweerders gegeven opzeg in dato van 25 november 1963 tegen 31 mei 1965, geldig is of niet;

Aangezien het vaststaat dat verweerders aan aanlegster een opzeg lieten geworden van 18 maanden, niet tegen de vervalldag van de huurovereenkomst, maar wel tegen een datum naar hun keuze, zonder enig verband met de verjaardatum van de ingebruikname van het goed;

Aangezien de verweerders aldus enkel konden handelen zo de huurovereenkomst van onbepaalde duur was tot satnd gekomen onder de voorwaarden voorzien door artikel 14 alinea 3 van de wet op de handelshuurovereenkomsten; dat bij elk ander gebeurlijk geval, de huurovereenkomst een einde neemt op haar vervalldag en dat het de huurder is die de hernieuwing moet vragen binnen de wettelijke termijn; dat de verhuurder geen enkele opzegging dient te doen;

Aangezien opdat art. 14 voornoemd van toepassing zou kunnen zijn de volgende vereisten dienen te bestaan: dat de huurder vervallen is van het recht van hernieuwing en dat hij, na de vervalldag, in het bezit van het goed zou gelaten zijn door de verhuurder; dat de wetgever dus in feite de stilzwijgende wederverhuring regelt wanneer de

huurder de hernieuwing niet heeft aangevraagd en dat de verhuurder, bij het verstrijken van de overeenkomst, de huurder niet heeft uitgedreven;

Aangezien in huidig geval, deze voorwaarden niet aanwezig zijn; dat de oorspronkelijke huurovereenkomst gesloten werd voor een duur van 9 jaar, van 1 mei 1958 tot 1 mei 1967; dat het dus slechts tussen de 18e en de 15e maand vóór de 1e mei 1967 is dat er sprake kan zijn van een hernieuwing; dat aanlegster opzegging heeft gedaan na het verstrijken van het eerste triënnat hetzij op 1 mei 1961; dat er aldus geen sprake kon zijn, noch op dat ogenblik, noch zelfs nu van een hernieuwing, vermits enerzijds een aanvraag tot hernieuwing slechts 18 maanden voor de 1e mei 1967 kon gedaan worden en anderzijds, de huurovereenkomst door aanlegster opgezegd zijnde, deze laatste een standpunt innam dat tegengesteld was aan de hernieuwing;

Aangezien dus de essentiële voorwaarde voor de toepassing van artikel 14 ontbrak; dat, opdat de huurder vervallen zou zijn van het recht op hernieuwing, er noodzakelijk vereist is 1) dat de huurder in de mogelijkheid verkeerd heeft deze aan te vragen; dat zulks ter zake niet mogelijk was vermits deze termijn nog geen aanvang genomen had; 2) dat de huurder de termijn heeft laten voorbijgaan om de hernieuwing aan te vragen; dat zulks ter zake het geval niet is vermits deze termijn nog geen aanvang heeft genomen; 3) dat de huurder zijn recht niet heeft laten vervallen, maar het uitgesloten heeft door de huurovereenkomst op te zeggen;

Aangezien art. 14 alinea 3, voor doel heeft de stilzwijgende wederverhuring te regelen wanneer enerzijds de huurder, die het recht had de hernieuwing aan te vragen, nagelaten heeft dit te doen en anderzijds wanneer de verhuurder die over de mogelijkheid tot uitdrijving op de vervalldag beschikte, de huurder in het bezit van het goed gelaten heeft; dat er geen sprake kan zijn van stilzwijgende wederverhuring wanneer het de huurder zelf is die besloten heeft te vertrekken en die de betekening deed om een einde te stellen aan de huurovereenkomst;

Aangezien aanlegster de huurovereenkomst opgezegd had voor 1 mei 1961 maar dat de partijen een akkoord hebben gesloten, mits de huurprijs te wijzigen, om de vroegere overeenkomst voort te zetten; dat het aan partijen is toegelaten een der bestanddelen van de huurovereenkomst te wijzigen, zonder motivatie en zonder een nieuwe huurovereenkomst te sluiten; dat de inzichten van partijen omtrent dit punt klaar waren; dat reeds in haar opzeg, aanlegster de voortzetting van de huurovereenkomst overwoog, indien de huurprijs op 3.000 fr. per maand zou herleid worden; dat op 1 januari 1962, Mevrouw We. Henri Maréchal, schriftelijk aanvaard heeft de huurprijs van de huurovereenkomst van 8 mei 1958 te verminderen met verwijzing naar deze huurovereenkomst; dat op 19 januari 1961 aanlegster het akkoord bevestigde aan de andere medeverhuurders en verwees naar de huurovereenkomst van 8 mei 1958; dat dit schrijven niet het minste protest uitlokte en dat de verminderde huurprijs werkelijk werd aangenomen, zelfs door de vier eerste verweerders na het overlijden van Mevrouw We. Henri Maréchal en zulks zonder het minste protest; dat bij schrijven van 17 mei 1961, zulks nogmaals schriftelijk door aanlegster bevestigd werd en ook dit schrijven niet het minste protest uitlokte;

Aangezien er in gezegde omstandigheden ter zake geen toepassing kan gedaan worden van art. 14 van de wet op de handelshuurovereenkomsten en dat in gezegde omstandigheden de gegeven opzeg ongeldig is;

Aangezien de vijfde en zesde verweerders ter zake niet dienden opgeroepen te worden; dat zij dus buiten zaak dienen gesteld te worden zonder kosten, deze kosten ten laste blijvend van aanlegster zelf.

BOEKBESPREKING

E. Mëndiaux., Edward Coremans. — Voorwoord van Achiel Van Acker. — Heule, U.G.A., 1967, 168 p.

Wanneer in 1935 de 100-jarige herdenking van de geboorte van Edward Coremans plaatshad, gaf zijn dochter, Mevrouw Hélène Mëndiaux-Coremans, onder het pseudoniem Ellen Corr, een boek uit waarin zij herinneringen mededeelde over het leven van haar vader. Het waren meestal herinneringen van persoonlijke en van familiale aard, waarvan sommige op aangrijpende wijze de figuur van Edward Coremans toelichtten.

Thans heeft de heer E. Mëndiaux, kleinzoon van de grote Vlaamse voorman, een boek geschreven over zijn grootvader, waarin hij zich hoofdzakelijk ten doel stelt gegevens te verstrekken betreffende de politieke activiteit van Edward Coremans en zijn strijd voor de Vlaamse herwording.

Dit boek is nog niet het groot historisch werk dat in Vlaamse middelen nog steeds verwacht wordt over Coremans en zijn betekenis voor de Vlaamse beweging. Het geeft op beknopte wijze een inzicht in de rol die door hem in het Parlement werd vervuld, hoofdzakelijk door middel van uittreksels uit de redevoeringen die hij aldaar heeft uitgesproken. Deze uittreksels geven ons een typisch beeld van de heftige Vlaamse strijder en de onversaagde ijveraar voor het Vlaamse recht.

Als achtergrond van de politieke bedrijvigheid van Edward Coremans, geeft de heer Mëndiaux ons een korte schets van de toestand op taalgebied die in Vlaanderen bestond gedurende de eerste jaren van de Belgische onafhankelijkheid. Hij beschrijft deze toestand vooral door middel van uittreksels uit het bekende verslag van Volksvertegenwoordiger Jan De Laet, opgesteld voor de Commissie van Verzoekschriften der Kamer. Wij vinden hier niet enkel een synthese van de Vlaamse grieven, doch er wordt vooral gewezen op de sociale scheiding door middel van de taal die zich in onze gewesten voordeed.

Het is tegen deze toestand dat Edward Coremans, met een onstuimig enthousiasme en een taai volharding ten strijde zal trekken.

Coremans werd flamingant wanneer hij als kleine jongen vaststelde dat zijn moeder, die geen Frans kende, door de prefect van het Antwerps Atheneum, waar zij haar zoon ging laten opschrijven, niet kon te woord staan worden. Deze prefect was een Waal die geen Nederlands kende en de jonge snaak was zo gegriefd door de vernedering die zijn moeder werd aangedaan, dat hij van dan af heel zijn activiteit gericht heeft op de Vlaamse strijd.

Na een bondige schets van zijn jeugd en zijn studies vestigt de auteur hoofdzakelijk de aandacht op de rol van zijn grootvader in het Parlement, waar hij onafgebroken gestreden heeft voor het veroveren van de Vlaamse taalwetten en waar het aan zijn strijdlust en onverzettelijkheid te danken is dat onze eerste taalwetten gestemd werden.

Het waren achtereenvolgens de eerste wet op het gebruik der Nederlandse taal in strafzaken en deze op het taalgebruik in de administratie waarvoor Coremans zich met passie inzette en waarbij hij, niettegenstaande een nijdig verzet, belangrijke resultaten bereikte, al waren de wetten die gestemd werden erg verminkt tegenover de voorgestelde teksten.

De auteur wijdt een hoofdstuk aan een episode uit het leven van Coremans, dat over het algemeen minder

bekend is onder de titel « Antwerpenaren en Pruisen ».

In de tachtiger jaren, wanneer de verkiezingen plaats hadden op grond van het cijsnstelsel, verbleef te Antwerpen een sterke Duitse kolonie, die een belangrijke rol speelde in het handelsleven. De leden van deze kolonie waren hoofdzakelijk liberaal georiënteerd en in 1881 bood de liberale regering aan het Parlement een wetsontwerp aan waardoor de voorwaarden voor de naturalisatie aanzienlijk verruimd werden. De bedoeling was klaarblijkelijk zoveel mogelijk leden van de Duitse kolonie de Belgische naturalisatie te verlenen om aldus stemmen te winnen voor de partij van de regering. Hiertegen sprak Coremans in het Parlement een vlammeende redevoering uit, waarvan wij hier belangrijke uittreksels vinden en waarin hij zijn visie mededeelt over het nationaal gevoel van deze Duitse kolonie, die het onmogelijk maakt dat deze personen met oprechtheid de Belgische nationaliteit zouden wensen te verwerven.

In 1883 voerde Coremans een heftige strijd die leidde tot de wet van 15 juni van dit jaar op het gebruik van de Nederlandse taal in het onderwijs.

In verband met de grondwetsherziening van de jaren 1892-93, vernemen wij hoe alsdan door Coremans een amendement werd neergelegd om artikel 104 van de grondwet te wijzigen en het aantal Hoven van Beroep van 3 op 4 te brengen. De bedoeling was aan de bestaande Hoven de maritieme aangelegenheden te ontnemen om deze te laten beoordelen door een « Admiraliteitshof » dat te Antwerpen zou ingesteld worden. Met klem verdedigde Coremans zijn zienswijze dat het nodig was de maritieme processen te doen beslechten door personen die volledig vertrouwd zijn met het leven van de haven. Zijn tussenkomst had geen succes, doch nu er opnieuw zeer ernstig spraak is van de oprichting van een Hof van Beroep te Antwerpen, is het interessant vast te stellen welke houding Coremans op dit punt reeds in 1892 in het Parlement aannam.

In verband met de wet van 3 mei 1889 op het gebruik van het Nederlands in strafzaken en de gelijkheidswet van 18 april 1889 kunnen wij hier, door uittreksels van de redevoeringen die hij uitsprak, vaststellen met welke heftigheid en met welke overtuigingskracht Coremans zich voor het veroveren van deze beide wetten heeft ingespannen.

Dit is verder ook het geval voor de wet van 12 mei 1910 op het Nederlands in het Vrij Onderwijs.

Als intermezzo in de reeks politieke activiteiten van Coremans die hier ontleed worden vinden wij een hoofdstuk over het huwelijk van zijn dochter Hélène Coremans met een volbloed Waal, de heer Mëndiaux. Dit huwelijk heeft heel veel opzien gebaard. Men heeft het verrassend gevonden dat de dochter van de vurige Flamingant Coremans in het huwelijk trad met een Waal, die geen Nederlands kende, Burgemeester Jan Van Rijswijk sloot het huwelijk in de beide nationale talen, terwijl de pastoor van Sint-Laurentiuskerk tot de verloofde sprak in het Latijn, om de taalmoeilijkheden te omzeilen...

De ontembare strijder die Coremans steeds geweest is, had vanzelfsprekend heel wat vijanden. Wanneer hij in 1910 erg ziek was en niet meer over de vereiste strijdyvaardigheid beschikte, werd er, in de schoot van zijn eigen partij, een complot tegen hem gesmeed, ten einde hem uit het Parlement te verwijderen. Dit complot is geslaagd en Coremans is kort nadien gestorven. Hij werd op glorieuze wijze ter aarde besteld en de volksliefde voor deze Vlaamse voorman was zó groot, dat men spoedig een aanzienlijk bedrag bijeenbracht om hem een standbeeld op te richten. De oorlog van 1914 heeft dit plan verijdeld.

Wij vinden in dit boek zeer talrijke wetenswaardigheden over het leven en het streven van Edward Coremans. Het is uiterst nuttig geweest dat zijn kleinzoon ons lange uittreksels van de redevoeringen van zijn grootvader heeft medegedeeld waarin wij de essentie vinden van zijn meningen en zijn bedoelingen. Het boekje zal bijdragen tot steeds grotere waardering van de man aan wie het Vlaamse volk zoveel te danken heeft, die één van de grote vechters geweest is der Vlaamse beweging en die, in een allermoeilijkste periode, de voorman en de vaandeldrager was.

Alle Vlaamsgezinden zullen met piëteit van dit boekje willen kennis nemen.

René Victor.

André Brabant, Placements et fiscalité. — « Bibliothèque de l'école supérieure des sciences fiscales ». Brussel Etabl. E. Bruylant, 1967, 254 p.

In 1958 werd te Brussel op initiatief van onze betreurde — veel te vroeg overleden — collega, Prof. Dr. Maurice Masoin, de « Ecole supérieure des sciences fiscales » opgericht, welke onderwijsinrichting ten doel had en nog heeft een gespecialiseerde vorming, als post-universitair onderwijs, te bezorgen aan al degenen die zich wensen in te laten met de veelvuldige, zowel uit wetenschappelijk als uit technisch standpunt beschouwde, facetten van de belasting.

Om hun einddiploma te kunnen verkrijgen, moeten de studenten een verhandeling voorleggen en verdedigen.

Onlangs werd door gemelde onderwijsinrichting beslist, dat de beste van die verhandelingen zouden worden gepubliceerd door de N.V. Ets. E. Bruylant te Brussel 1 in de « Bibliothèque de l'Ecole supérieure des sciences fiscales ».

Thans verschijnt nr 1 van die nieuwe reeks, nl. « Placements et fiscalité » van de hand van Dr. André Brabant, die in het Brusselse notariaat werkzaam is.

Het pas van de pers gekomen werk omvat vier delen.

Het 1e deel leidt de eigenlijke uiteenzetting in. Na gewezen te hebben op de belangrijkheid van het probleem van de private beleggingen, stelt de auteur vast dat, ofschoon de belegger — wegens zijn leeftijd, gezinslasten, inkomsten, karakter enz. — zeer verscheiden doeleinden kan nastreven, die doeleinden evenwel kunnen beperkt worden tot het rendement (onmiddellijk inkomen bekomen zonder verbruik van het kapitaal), de veiligheid (afwezigheid van risico en behoud van het belegde kapitaal) en de liquiditeit (mogelijkheid om gemakkelijk en zonder verlies goederen af te staan of te gelde te maken).

Uit het oogpunt van die drie criteria — waarop de belastingheffing natuurlijk invloed oefent — worden dan in de andere drie delen de voornaamste vormen van beleggingen bestudeerd, te weten:

1. Het rendement wordt onderzocht voor ongebouwde onroerende goederen, gebouwde onroerende goederen en roerende beleggingen.
2. In verband met de veiligheid wordt gehandeld over de muntontwaarding, alsmede over de beleggingen in het buitenland, en wordt een antwoord verstrekt op de vraag of de levensverzekering een belegging is en voor wie zulke verzekering noodzakelijk of wenselijk is.
3. Voor de liquiditeit wordt op summere wijze aandacht besteed aan het goud en aan de superioriteit van de klassieke beleggingen in geval van crisis.

De auteur geeft vervolgens, in de vorm van overzichtelijke tabellen en met inachtneming van de voormelde criteria, de karakteristiek van de verschillende beleggingen aan.

Verder worden in een bijvoegsel de beginselen uiteengezet, die ten grondslag liggen aan de belastingheffing op door Rijksinwoners met betrekking tot hun privaat vermogen verkregen meerwaarden (wetten van 20 november 1962 en 15 juli 1966).

Ten slotte bevorderen een omstandige inhoudsopgave en een alfabetisch register de bruikbaarheid van het werk.

Het ligt dan ook voor de hand dat het werk van Dr. A. Brabant, als leidraad, de beleggers onbetwistbaar grote diensten zal bewijzen. Hoeft het echter te worden vermeld, dat het hun evenwel geen toverformule voor het bepalen van de ideale belegging bezorgt? Immers is het probleem van de beleggingen te ingewikkeld, moeten daarbij allerlei subjectieve gegevens in aanmerking worden genomen, heeft de auteur opzettelijk slechts drie criteria aangehouden enz. enz. Trouwens geldt inzake beleggingen als hoofdbeginsel: verdeling van de risico's of niet alles op één kaart zetten.

Integendeel moet erop worden gewezen, dat de auteur bepaalde praktische vragen behandelt, zoniet aansnijdt. Aldus de vraag of de waarde van onroerende goederen kan worden bepaald aan de hand van het kadastraal inkomen? Het bepalen van die waarde, ofschoon delicaat en moeilijk, is nochtans soms verplicht, zoals bijv. inzake registratie- en successierechten (waarvoor de Administratie over heel wat controlemiddelen beschikt). Welnu, de auteur zet — althans voor de in de Brusselse agglomeratie gelegen onroerende goederen — een methode uiteen die, rekening houdend met de door hem aangegeven grenzen en modaliteiten, wel op nuttige wijze kan worden toegepast.

In elk geval moet de auteur voor zijn boek en de Ecole supérieure des sciences fiscales voor haar initiatief worden gefeliciteerd.

Ook wensen we het nieuwe werk en de pas ingezette reeks een welverdiend succes toe.

Prof. Dr. F. Amerijckx

EUROPEES RECHT

Het recht van vestiging en het vrij verrichten van diensten voor de architecten.

De Commissie van de Europese Economische Gemeenschap heeft drie voorstellen voor richtlijnen inzake het recht van vestiging en het vrij verrichten van diensten voor de anders dan in loondienst verrichte werkzaamheden van de architect aan de Raad toegezonden.

De werkzaamheden van de architect zijn de eerste werkzaamheden op het terrein van de vrije beroepen waarover voorstellen worden gedaan. Hun bijdrage tot de ontwikkeling van de produktie en de handel is één van de meest directe.

Het eerste voorstel voor een richtlijn voorziet in de opheffing van de beperkingen van het vrij verrichten van diensten en van de vrijheid van vestiging ten behoeve van architecten en verenigingen van architecten in de vorm van vennootschappen in de zin van artikel 55. Daar waar de inschrijving bij een publiekrechtelijke beroeps- of bedrijfsorganisatie verplicht is, zal voor alle begunstigen de mogelijkheid moeten worden geschapen zich bij deze beroeps- of bedrijfsorganisaties te laten inschrijven. Voorts is in geval van het verrichten van diensten de mogelijkheid opgenomen dat de begunstigde een voorafgaande kennisgeving van de uitvoering van de dienstverrichting aan de bevoegde instantie dient te richten.

Het tweede voorstel voor een richtlijn heeft betrekking op de onderlinge erkenning van de diploma's, certificaten en andere titels met betrekking tot de anders dan in loondienst verrichte werkzaamheden van de architect met het oog op de toegang tot en de uitoefening van de betrokken werkzaamheden op het grondgebied van de Gemeenschap. Iedere lid-staat erkent de door de andere lid-staten afgegeven diploma's waaraan op zijn grondgebied dezelfde waarde wordt toegekend als aan de door deze lid-staat afgegeven diploma's. In artikel 2 van de richtlijn worden per land de instellingen opgesomd waarvan het einddiploma op het gebied van de architectuur in aanmerking wordt genomen door de erkenning van het diploma.

Het derde voorstel voor een richtlijn heeft betrekking op de coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen met betrekking tot het geval van bepaalde architecten die over andere diploma's beschikken dan die als bedoeld in artikel 2 van het vorige voorstel voor een richtlijn.

Daar de volledige coördinatie eerst geleidelijk kan worden verwezenlijkt, dient als eerste stap een onderzoek op basis van bewijsstukken te worden ingesteld waardoor de mogelijkheid wordt geschapen voornamelijk door middel van een onderzoek van hun opleiding, hun architecturale werken en ervaring het opleidingsniveau van de beroepsbeoefenaars vast te stellen.

Naast deze drie voorstellen voor richtlijnen is er een ontwerp-aanbeveling van de Raad betreffende Luxemburgers die in het bezit zijn van een in een derde land afgegeven architectendiploma. Deze richtlijn beoogt de toegang tot en de uitoefening van de anders dan in loondienst verrichte werkzaamheden van de architect in de Gemeenschap voor de onderdanen van het Groothertogdom te vergemakkelijken door de erkenning van deze diploma's op het grondgebied van de overige lid-staten.

ERRATUM

In het vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, 15 november 1966, R.W. 1966-67, 1827, is een deel van de tekst weggevallen. Hierna volgt de tekst die na de eerste drie paragrafen van het vonnis nog aan het woord « Rechtdoende » moest voorafgaan :

* * *

Overwegende dat partijen krachtens de contractvrijheid, doch met inachtneming van art. 1709 wat betreft het tijdelijk karakter van een huur, een overeenkomst van een bepaalde duur mogen sluiten waarbij het aan een der partijen alleen toegestaan wordt de overeenkomst, vóór het verstrijken van de termijn, te verbreken ;

Overwegende dat gedaagde ten onrechte voorhoudt dat artikel 8 de ontkenning is van een, op straffe van nietigheid, wettelijk gesteld vereiste ;

Overwegende immers, dat weliswaar voor de beoordeling van hun verhoudingen eventueel beroep moet worden gedaan op de regels betreffende de huur, maar het partijen vrijstaat van die regels af te wijken, nu geen dwingend voorschrift hen dat belet en inzonderheid de overeenkomst niet voor eeuwig werd aangegaan ;

dat zelfs, indien de voorwaarde van artikel 9 zuiver potestatief was, de regel van art. 1174 B.W. slechts geldt voor een opschortende voorwaarde, terwijl het hier toch een ontbindende voorwaarde betreft ;

dat het middel van gedaagde dienvolgens niet opgaat ;

Overwegende dat gedaagde verder art. 1231 B.W. inroept met betrekking tot het strafbepaling ;

dat eiseres daarop antwoordt dat dit artikel geen toepassing kan vinden bij een verbintenis iets niet te doen ;

Overwegende dat de stelling van eiseres juist is, wanneer het een verbintenis betreft een daad niet te verrichten die, als ze eenmaal toch is verricht, ongeacht op welk ogenblik, een volledig niet-nakomen van de verbintenis uitmaakt ;

Overwegende dat daarentegen kan worden bedongen dat, zoals in casu, de schuldenaar over een bepaalde termijn een daad niet mag verrichten ; dat de schuldenaar in zulk geval de verbintenis gedeeltelijk kan uitvoeren door gedurende een gedeelte van de termijn de daad niet te verrichten (zie Koophandel Kortrijk, 8 februari 1962, R.W. 1961-62, 1575 verg. Hoge Raad, 2 februari 1922, N.J. 1922, 379) ;

Overwegende dat in zulk geval art. 1231 B.W. toepassing vindt en uit niets blijkt dat partijen die toepassing hebben uitgesloten ;

Overwegende dat mitsdien, met inachtneming van de termijn gedurende welke de overeenkomst werd uitgevoerd, de boete moet beperkt worden tot 10.000 fr. ;

Overwegende dat een strafbepaling alle schade omvat, zodat eiseres niet afzonderlijk betaling van de kosten van vaststelling kan eisen, indien deze kosten als schade moeten opgevat worden ;

dat die kosten ook niet met gerechtskosten kunnen wor-
gelijkgesteld ;

(De lezer zal ter plaatse wel een verwijzing willen aanbrengen.)

BALIELEVEN

Orde der advocaten te Tongeren

Samenstelling van de Raad der Orde voor 1967-68.

Stafhouder : Mr. Edmond Janssen. — Leden : De hh. L. Lambrechts ; G. Hoegars ; D. Ruiters ; J. Geukens ; P. Stas ; E. Smets ; T. Maesen en L. Raymaekers.

Vlaamse conferentie der balie bij het hof van Beroep te Gent

Samenstelling van het bestuur voor 1967-68.

Voorzitter : Mr. M. Storme. — Ondervoorzitter : J. Nuytinck. — Schatbewaarder : P. Van Mallegheem. — Sekretaris : J. Van Severen. — Leden : W. Vande Moortel ; G. Baert ; R. Matthys ; F. Top en A. Van Laeres. — Ver-
tegenwoordiger der stagiairs : R. De Corte.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD